

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller

Mr RENE VICTOR

Justitiestraat, 21, Antwerpen.

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen.

Van Inbreng en Inkorting van Schenkingen in verband met de Fransche wet van 7 Februari 1938.

1. — Het lijkt ons niet van belang ontbloeit de in vreemde wetten aangebrachte verbeteringen eens na te gaan, ten einde de noodige gevolgtrekkingen te maken wat onze eigen wetgeving betreft, dàar vooral, waar bij wijziging van één enkel woord aan ernstige moeilijkheden en onrechtvaardigheden een einde kan worden gemaakt.

Naast een heel goede hervorming van de ascendentenverdeeling (1), komt de Fransche wet van 7 Februari 1938 hoofdzakelijk neer op hierna vermelde wijziging van den inbreng en de vermindering van schenkingen bij het vereffenen van nalatenschappen :

1° de inbreng van onroerende goederen die door den begiftigde vervreemd werden, geschiedt voortaan door mindere ontvangst « *volgens de waarde dezer goederen ten tijde van de schenking* » (2). Ten onzent integendeel, houdt artikel 860 B. W. steeds vast aan de waarde op het oogenblik dat de erfenis is opengevallen. De nieuwe tekst is dus een uitbreiding van den regel van artikel 868 betreffende de roerende goederen.

2° Artikel 922 B. W. wordt in overeenstemming gebracht met voorgaanden rechtsregel, in dier voege dat, bij het vormen der massa, voor de « vermindering » der schenkingen en legaten, de goederen, waarover bij schenking onder de levenden werd beschikt, worden ingebracht « *volgens hun staat en waarde ten*

tijde van de schenking ». De Belgische wet voorziet daarentegen de schatting, zooals vroeger in Frankrijk, volgens den staat der goederen ten tijde van de schenking en volgens hun waarde ten tijde van het overlijden van den schenker.

2. — Alvorens gevolgen en voordeelen der aangebrachte wijzigingen te bespreken, wilden we terloops een leemte aanwijzen in de Fransche wet. De nieuwe wijze van inbreng (volgens de waarde ten tijde van de schenking) werd ingelascht in artikel 860 van het Burgerlijk Wetboek. Welnu, deze wetsbepaling betreft slechts één geval van inbreng, door mindere ontvangst, van onroerende goederen, namelijk dit waarin het goed door den begiftigde vervreemd werd. Steunend op het voorbereidend werk van den nieuwen tekst, wordt nochtans het principe (inacht nemen van de waarde zooals die ten tijde van de schenking geweest is) op alle inbrengen van onroerende goederen, bij mindere ontvangst, toegepast. Terwijl als argument wordt genomen het nieuwe artikel 861 B. W., dat echter betrekking heeft op de uitgaven, waardoor de begiftigde de verkregen zaken verbeterde, en alleen op inbrengen in natura toepasselijk is (3); daaruit wordt afgeleid, dat, in geval van inbreng door mindere ontvangst er geen kwestie zijn kan van waardevermeerderingen, — en wel omdat, bij iedere dergelijke inbreng, de waarde « *ten tijde van de schenking* » in acht genomen wordt (4). Ten onzent heeft artikel 861 in-

tegendeel betrekking op den inbreng zoowel in natura als door mindere ontvangst.

3. — De vraag rijst thans of de aangehaalde tekstwijzigingen een verbetering beteekenen, welke ook ten onzent wenschelijk zou zijn. Hierop moet, naar onze meening, zonder twijfel bevestigend worden geantwoord. Ons Burgerlijk Wetboek maakt steeds onderscheid tusschen roerende en onroerende goederen: de inbreng (door mindere ontvangst) van onroerende goederen wordt opgelegd volgens de waarde bij het openvallen van de erfenis, terwijl, voor roerende goederen, de inbreng slechts voorzien wordt volgens de waarde zooals die ten tijde der gift geweest is.

De Fransche wet van 7 Februari 1938 stelt daarentegen een gemeenschappelijke regeling vast voor alle inbrengen door mindere ontvangst, hetzij van roerende hetzij van onroerende goederen: alleen de waarde ten tijde van de schenking komt in aanmerking. Dit éénmaken van rechtsregime achten we een verbetering, daar er geen reden meer is om, zooals ten tijde van het opstellen van den Code Civil, de wijze waarop de inbreng geschiedt afzonderlijk te behandelen, naar gelang het roerende of onroerende goederen betreft.

4. — In het Fransche stelsel wordt dus een duidelijk onderscheid gemaakt tusschen inbreng in natura en inbreng door mindere ontvangst. In het eerste geval wordt de waarde van de weggeschonken goederen beoordeeld naar het oogenblik van het overlijden van den erflater, in het tweede naar het oogenblik van de schenking. Welnu, men kan zich de vraag stellen of het principe van gelijkheid der erfgenamen niet de toepassing eischt van één zelfden regel (een zelfde wijze van schatting) op alle gevallen van inbreng van onroerende goederen; zooals men er, als instinctmatig, toe gedreven wordt, bij het vaststellen van het beschikbaar gedeelte van de nalatenschap, de weggeschonken goederen, evenals de andere activa, te schatten naar hun waarde op den dag van het overlijden: men is er, met onze Belgische wet, toe geneigd, de erfdeelen zoo te bepalen, alsof de geschonken zaken in den boedel gebleven waren (5).

5. — Er is inderdaad geen goede reden om de schatting van de weggeschonken onroerende goederen op een verschillende wijze te doen, naar gelang de inbreng in natura of door mindere ontvangst plaats vindt. Zoodat men zou wenschen dat men de hervorming in Frankrijk

verder had doorgedreven, door den inbreng in natura volledig af te schaffen. De inbreng bij minderneming blijkt inderdaad boven dezen laatste verkieslijk, omdat hij de door den begiftigde aan derden toegestane rechten niet doet wegvallen, en beter overeenstemt met den vermoedelijken wil van den schenker, die den begiftigde definitief eigenaar wil laten worden van de geschonken goederen (6).

6. — Voor het doen geschieden van den inbreng door mindere ontvangst « *op grond van de waarde ten tijde van de schenking* », gelden de volgende beweegredenen: Vooreerst de beschouwing dat door de schenking de eigendom werd overgedragen en het diensvolgens redelijk is den begiftigde, voor de waarde ten tijde van de schenking aansprakelijk te stellen (7).

Met het Zwitsersche wetboek (art. 630) achten Colin en Capitant (8) het nochtans billijker de goederen te doen inbrengen volgens hun waarde bij het overlijden, of volgens den prijs, welke er voor verkregen werd, indien de begiftigde de zaak verkocht: de inbreng geschiedt aldus naar gelang de verrijking van den begiftigde.

Kenschetsend lijkt het ons dat Zwitsersche auteurs den inbreng van de waarde « ten tijde van de gift » verkiezen boven dit stelsel (9). Zulks, ten eerste, om de reeds aangegeven reden: dat n.l. de verrijking van den begiftigde op het oogenblik van de gift geschiedt, en voor of nadeelen van verdere veranderingen in waarde ten laste van laatstgenoemde komen — stand van zaken welke het meest met den vermoedelijken wil van den erflater overeenstemt. De tweede, en wellicht de voornaamste reden, ligt in de practische moeilijkheden, welke verbonden zijn aan het in principe « beoordeelen der waarde naar het oogenblik van het overlijden van den erflater »; dan moet n.l. rekening gehouden worden met de verbeteringen of verslechtingen door den begiftigde aan het ontvangene aangebracht, met een algeheel of gedeeltelijk verloren gaan, alsook met opeenvolgende vervreemdingen of overdrachten van de zaak vóór het overlijden van den schenker.

7. — De huidige economische waardeschommelingen, met als gevolg de onzekerheid en het gebrek aan stabiliteit welke noodzakelijkerwijze ontstaan, wanneer rekening moet gehouden worden met de mogelijke waarde van de verkregen goederen ten tijde van het overlijden van den schenker, geven aan deze laatste beschouwing een bijzondere kracht.

En het zou in zekere gevallen bepaald onbillijk zijn, zooals hierna zal worden betoogd, den begiftigde de waardevermindering ten laste te leggen, van verkregen goederen, welke hij genoopt werd te vervreemden (10). De onroerende goederen worden heden ten dage veel meer overgedragen en verwisseld dan ander halve eeuw geleden. Met den begiftigde voor de waarde van het geschonken goed op het oogenblik van het overlijden te doen instaan, zou men praktisch de goederen onbeschikbaar maken. Het zal dan ook wel deze beschouwing zijn geweest, welke door de opstellers van het Burgerlijk Wetboek destijds werd in acht genomen bij het regelen van den inbreng van roerende goederen (artikel 868 B. W.) (11).

Blijft dan nog weliswaar het gevaar van benadeeling van den begiftigde, wanneer de goederen (titels b.v.) tusschen den tijd van de schenking en dien van het overlijden zijn gedaald. Om dit te voorkomen laat het Nederlandsch wetboek — en dit is wellicht de beste oplossing — den inbreng geschieden volgens keuze van den inbrenger: teruggave der waarde zooals die ten tijde van de schenking geweest is, of teruggave der — roerende of onroerende — goederen in natura.

8. — Een tweede gunstig gevolg van de nieuwe Fransche wet is het wegnemen van alle tegenstrijdigheid tusschen art. 868 en 922 B. W. In ons Belgisch stelsel wordt ten opzichte van den inbreng, de waarde van de weggeschonken roerende goederen vastgesteld zooals die ten tijde van de schenking geweest is; ten opzichte van de inkorting, d.w.z. het berekenen van het beschikbaar gedeelte, worden de goederen geschat naar hun waarde bij het openvallen van de nalatenschap.

De Fransche wet van 1938 neemt dit verschil weg, door in beide gevallen alleen de waarde ten tijde der gift in acht te nemen (12). Daarmee wordt een grootere zekerheid en stabiliteit geschapen wat de geldigheid der gedane schenkingen betreft, en een einde gemaakt aan de moeilijkheden welke verbonden waren aan het gelijktijdig toepassen der principen van inbreng en inkorting; met andere woorden aan het bepalen van het toepassingsgebied van artikels 868 en 922 B. W.

9. — Deze moeilijkheden doen zich ten onzent hoofdzakelijk voor wanneer de nalatenschap in te brengen beurswaarden bevat. De vraag is

dan volgens welke waarde de titels moeten geschat worden.

Alhoewel deze gevallen zich maar zelden voordoen in de rechtspraak — dank zij de in de akten van schenking genomen voorzorgen, om de geschonken titels als een « inbetalinggeving » van een gift van gereed geld te doen beschouwen (13) — kwamen er niettemin enkele typische beslissingen (14) voor, welke tot zeer grondige debatten aanleiding hebben gegeven.

10. — Volgens een eerste stelsel, waarbij zich Colin en Capitant (15) aansluiten, moeten onlichamelijke roerende goederen, zooals beurswaarden, in natura worden ingebracht, wat er op neerkomt dat de waarde ervan volgens den tijd van het openvallen der nalatenschap in aanmerking wordt genomen. Laatstvermelde schrijvers doen hier een beroep op de billijkheid: twee kinderen, zoo schrijven zij, krijgen voor eenzelfde bedrag aan titels en behouden deze; als nu de titels van den een, bij het overlijden van den schenker, geweldig zijn gestegen, terwijl die van den andere in waarde zijn verminderd, dan komt men tot een onbillijk resultaat — zeker in strijd met den wil van den de cujus — wanneer men beiden een zelfde bedrag doet inbrengen, alleen maar omdat, ten tijde van de schenking, de geschonken titels een zelfde beurswaarde vertegenwoordigden.

11. — Een andere zienswijze — door de rechtspraak meestal gehuldigd (16) — doet hier beroep op artikel 868 B. W., dat den inbreng « van roerende goederen », door mindere ontvangst, oplegt volgens de waarde ten tijde van de schenking, zonder eenig onderscheid te maken tusschen lichamelijke en onlichamelijke roerende goederen (17). De vonnissen en arresten steunen hoofdzakelijk op den tekst van artikel 868, dat den inbreng der « roerende goederen » regelt. Elke andere oplossing, wordt verder aan de voorstanders van het eerste stelsel geantwoord (18), kan den begiftigde ten ondergang brengen, indien hij de verkregen titels heeft vervreemd en deze sedert dien geweldig zijn gestegen.

12. — De discussies, welke wij hier aanhalen, in verband met den inbreng (art. 868 B. W.), rijzen ook bij de berekening van het beschikbaar gedeelte (art. 922 B. W.).

Om de vermindering der schenkingen te bepalen, worden, aldus artikel 922 B. W., de bij schenking onder de levenden gegeven goederen

bij de massa gevoegd, volgens hun staat ten tijde van de schenking en hun waarde ten tijde van het overlijden van den schenker. De Fransche rechtspraak, van vóór 1938, zich houdende aan de letter van de wet en voorgelicht door een welbekend arrest van 30 Juni 1910 van het Hof van Verbreking (19), behield de waarde van de weggeschonken beurswaarden bij het openvallen der nalatenschap. De oplossing werd dus gezocht in een tekst, bij welks opstelling — zooals vaststaat — de wetgever noch aan onlichamelijke roerende goederen zooals beurswaarden, noch aan de waardeschommelingen welke zij ondergaan heeft gedacht en ook niet denken kon.

13. — Daarom ook werd de rechtspraak van het Fransche Hof van Verbreking hevig bestreden (20). Het arrest had betrekking op aandeelen van de vennootschap « Bénédictine de l'Abbaye de Fécamp », waarvan de waarde van 500 tot 10.000 frank gestegen was. Door aldus de waarde ten tijde van het overlijden te behouden, kunnen gevallen voorkomen, zoo schrijven Planiol en Ripert (21), waarin de begiftigde, die de beurswaarden vóór de stijging heeft vervreemd, door de inkorting in totale armoede verzinkt of ten ondergang wordt gebracht.

14. — Bovendien is de aldus aangenomen interpretatie van artikel 922 B. W. moeilijk overeen te brengen met die van artikel 868, dat den inbreng regelt volgens de waarde ten tijde van de schenking. Weliswaar hebben beide wetteksten een verschillend doel (de eene (artikel 868) beoogt de gelijkheid tusschen de erfgenamen, de andere (artikel 922) vrijwaart de reservataire erfgenamen tegen overdreven mildadigheden bij vooruitmaking : zij betreffen dus verschillende hypothesen (22)); doch zelfs wanneer men van het principe uitgaat : berekening van het beschikbaar gedeelte volgens artikel 922 en bepaling nadien van de in te brengen goederen overeenkomstig artikel 868, dan nog rijst de vraag of « op grond van de actie tot inkorting, de begiftigde voor de meerwaarde der titels of een gedeelte daarvan, kan aangesproken worden, ondanks artikel 868 dat hem slechts tot het inbrengen dwingt van de waarde ten tijde van de schenking ».

15. — Men heeft nu ten onzent een uitweg gezocht in de beschouwing dat, in laatstbedoeld geval, niet de geschonken titels doch « de schuldvordering van de mede-erfgenamen tot betaling van de waarde ten tijde van de schenking » bij

de massa dient gevoegd te worden : de schuldvordering neemt hier de plaats in van het geschonkene (zakelijke subrogatie) en wordt dan, volgens den regel van art. 922 ingebracht (23).

16. — Vooraleer nader op deze moeilijkheden in te gaan, willen we doen opmerken dat, zooals reeds gezegd, deze moeilijkheden zich in Frankrijk sedert de wet van 7 Februari 1938 niet meer voordoen, aangezien de waarde ten tijde van de schenking er tot grondslag dient zoowel voor inkorting als voor inbreng van roerende (24) goederen, zoodat alle tegenstrijdigheid tusschen beide is uitgesloten.

Deze laatste oplossing lijkt wel de beste en dringt zich ook op, naar onze meening, in ons Belgisch recht. Het zou niettemin verkieslijk zijn een tekst voorhanden te hebben, zooals den huidige Fransche, welke ipso facto alle twijfel wegneemt en discussies voorkomt.

17. — De inbreng van beurswaarden moet dus — en kan practisch alleen geschieden volgens de waarde ten tijde van de schenking. Het is niet zoozeer de tekst van artikel 868 die deze oplossing medebrengt — aangezien de opstellers van het Burgerlijk Wetboek niet aan onlichamelijke roerende goederen hebben gedacht (25) — als wel het karakter zelve der titels : deze vertoonen een zeer aleatoire waarde en zijn bestemd om in omloop te worden gebracht. Ten onzent heeft voor het eerst professor Kluyskens deze zienswijze tot een werkelijk stelsel gemaakt (26). Men kan er niet aan denken, onlichamelijke goederen, zooals beurswaarden, in natura te doen inbrengen. Hun economische rol, zoo schrijft Nast (27), stemt vrijwel overeen met die van gereed geld. Wat geld kenschetst, is, volgens Planiol (28), zijn vervangbaarheid. Welnu, vervangbare zaken zijn zaken die onverschillig voor welke andere mogen geleverd worden. Deze definitie meent Ripert (29) letterlijk op aandeelen en obligaties te kunnen toepassen. Wel dragen titels een volgnummer dat toelaat ze te vereenzelvigen, doch dit is zonder invloed op hun waardebepaling. De beursnoteering, waardoor alle aandeelen eener maatschappij officieel dezelfde waarde verkrijgen, maakt deze vervangbaarheid concreet. Er ontstaat aldus een bestendige verhouding tusschen de beurswaarden en een zekere som; beide worden op denzelfden voet gesteld en kunnen als verwisselbaar worden beschouwd. Zij moeten dan ook op dezelfde manier worden inge-

bracht, n.l. bij minderneming volgens de waarde ten tijde van de schenking.

18. — Deze wijze van inbreng stemt overeen met den wil van den schenker : wat hij doorgaans bedoelt te geven is een zekere geldsom, welke in titels wordt uitbetaald : de waarde der titels geeft het juiste bedrag aan van de gedane schenking (30).

Zij stemt ook overeen met de principen van ons Burgerlijk Wetboek : artikel 869 B. W. bepaalt uitdrukkelijk dat geschonken geld niet in natura wordt ingebracht, doch door mindere ontvangst. De gedachte waarop deze wetsbepaling steunt, geldt eveneens voor beurswaarden : evenals gereed geld, zijn titels bestemd om te gelde te worden gemaakt of in omloop te worden gebracht. Normalerweise worden zij verhandeld, geruild, vervreemd. Zij worden dus met dat doel gegeven, tenzij de omstandigheden, de voorwaarden van de schenking ofwel de uitdrukkelijke wil van den schenker het tegenovergestelde zouden uitwijzen. Beurstitels hebben overigens een aleatoire en veranderlijke waarde: ook de erflater, de gift daargelaten, zou ze vermoedelijk niet hebben bewaard.

19. — Men is het er ten onzent heden ten dage doorgaans over eens, om de titels, welke gegeven werden om ze als een geldsom te gebruiken, te schatten volgens hun waarde ten tijde van de schenking; maar men is het nog niet eens omtrent den bewijslast van het « verbruikbaar karakter » van de weggeschonken titels.

Sommigen (31) leggen den begiftigde het bewijs op dat de beurswaarden tot dadelijk verbruik, met recht tot tegeldemaking, gegeven werden; zoo niet dan moet hij zich houden aan de waarde der titels ten tijde van het openvallen der nalatenschap.

Deze zienswijze is verklaarbaar in een stadium waar de rechtsleer indruischt tegen een bestaande rechtspraak, welke, op grond van artikel 922 B. W., voor de berekening van het beschikbaar gedeelte met de waarde « op het oogenblik van het overlijden » wil rekening houden. Men tracht gezegde rechtspraak te bestrijden door ze in zekere gevallen als niet van toepassing te verklaren.

20. — Het stelsel dient, naar onze meening, verder te worden doorgedreven. Er bestaat, zooals Prof. Kluyskens vaststelt in zijne « Beginselen van Burgerlijk Recht » (32), geen goede reden om schenkingen van beurswaarden, zoo-

wel wat inkorting als inbreng betreft, niet gelijk te stellen met schenkingen van een geldsom of andere verbruikbare dingen. Uitzonderingsgevallen kunnen zich voordoen (33). Het tegenbewijs is dus in dit opzicht toelaatbaar. Doch het principe moet behouden worden dat beurswaarden bestemd zijn om, evenals geldsommen, gebruikt en verbruikt te worden.

In een critiek van de Fransche rechtspraak schreef Ripert in 1911 : « La composition du portefeuille varie chaque année ou doit varier si le porteur a une saine conception de ses intérêts » (34).

21. — Ons betoog wilde aantonen dat men, voor aandeelen en obligaties, geen onderscheid moet maken tusschen inbreng en inkorting (artikels 868 en 922 B. W.), zooals trouwens in het algemeen wenschelijk wordt geacht (35).

Is dergelijke conclusie overeen te brengen met de voorbereidende werken van het Burgerlijk Wetboek, waarin het verschil van berekening tusschen artikels 868 en 922 gewild werd (36) ?

Blijkbaar werd de regel van artikel 922 in het belang van den donataris opgesteld : men heeft hem zachter willen behandelen dan den inbrengende erfgenaam, door hem te ontlasten van het risico van het te niet gaan of van de waardevermindering van het geschonken goed. Aan waardeverhooging werd niet gedacht. Welnu, door den regel van artikel 922 toe te passen op titels die in waarde gestegen zijn, benadeelt men den begiftigde, wien bovenvermelde wetsbepaling juist wilde bevoordeelen (37).

22. — Bij het opstellen van artikel 922 had de wetgever alleen de lichamelijke goederen voor oogen, die verslijten en in waarde verminderen door het gebruik dat men er van maakt. Men heeft er dan ook geen oogenblik aan getwijfeld om de « verbruikbare » dingen te schatten naar de waarde ten tijde van de schenking, niet ten tijde van het overlijden van den schenker (38). Wanneer men van het principe uitgaat dat beurswaarden verbruikbaar zijn, omdat zij door aard en bestemming vervreemd, verhandeld en verbruikt kunnen worden, dan moet hier dezelfde oplossing worden toegepast. Men zou er anders practisch toe komen, deze goederen tot op het overlijden van den schenker onbeschikbaar en onvervreemdbaar te maken.

23. — Deze beschouwing geldt meteen als hoofdontwoord op de reeds hooger vermelde opwerping van Colin en Capitant (39) : « dat

men op onbillijkheden stuit door de waarde ten tijde van de schenking te behouden in gevallen, waarin, bij het overlijden, de titels van den eenen begiftigde, in tegenstelling tot die van den andere, in waarde zijn gestegen ».

Dezelfde onbillijkheden kunnen zich voordoen in het stelsel dezer schrijvers (dat de waarde ten tijde van het overlijden van den schenker in aanmerking neemt) in de gevallen waarin de begiftigde de verkregen titels vóór hunne stijging heeft verkocht. Wat hier, naar onze meening, den doorslag geeft, is de beschouwing dat beurswaarden van nature bestemd zijn om verhandeld te worden, zoodat het mogelijk, zelfs waarschijnlijk is dat, zonder de schenking, de schenker zelf de titels op een andere wijze zou hebben vervreemd, en men ze dus in de nalatenschap niet zou hebben teruggevonden. Van den anderen kant is het aan den begiftigde zelve te wijten, wanneer hij, met de hoop op een waardevermeerdering, eigenaar is gebleven van de geschonken titels (40) : van een onrechtmatige verrijking kan dus niet gesproken worden.

24. — Onze conclusie is dus dat beurswaarden slechts bij uitzondering naar hun waarde bij het overlijden van den schenker moeten worden geschat en ingebracht, namelijk wanneer ze gegeven werden met het doel om ze te bewaren. Onze rechtspraak (41), evenals de Fransche (42) van vóór de wet van 7 Februari 1938, maakt dit onderscheid niet. Wij verkozen de zienswijze van hen (43), wier interpretatie van het Burgerlijk Wetboek wellicht beter overeenstemt met de verklaringsmethode van Eerste-Voorzitter Ballot-Beaupré en Géný (44) en, in principe, zoowel voor inkorting als voor inbreng, alleen de waarde ten tijde van de schenking behoudt.

De Fransche wet van 7 Februari 1938 heeft de kwestie in denzelfden zin langs legislatieven weg opgelost en daarmee, zooals hierboven is aangetoond, alle tegenstrijdigheid of gebrek aan harmonie tusschen artikels 868 en 922 van het Burgerlijk Wetboek weggenomen.

Joseph RUTSAERT,

*Substituut-Procureur des Konings te Antwerpen,
Bijzonder Doctor in het burgerlijk Recht.*

(1) Zooals bekend is de ascendentenverdeling de akte waardoor de ouders of andere bloedverwanten in de opgaande linie, hun goederen geheel of gedeeltelijk tusschen hun kinderen en afstammelingen verkavelen en verdeelen. Een aantal nieuwe regels wordt door de Fransche wet van 7 Februari 1938 aangebracht met het doel de meest voorkomende moeilijkheden en processen, waartoe deze instelling aanleiding geeft, te vermijden :

¹o Bij het samenstellen van de kavels, moeten artikels 826 en 832 B. W. (recht voor iedere mede-erfgenaam om

zijn deel in natura te vragen van de goederen der nalatenschap, en dezelfde hoeveelheid goederen van denzelfden aard te verkrijgen) niet meer worden nageleefd, zooals de rechtspraak het meende in principe te moeten opleggen. (Nieuw artikel 1075 Fr. Burg. Wetboek).

²o Het weglaten van een kind buiten de verdeling zal de nietigheid van de ascendentenverdeling niet meer tot gevolg hebben, wanneer er voldoende goederen, niet in de ascendentenverdeling begrepen, voorhanden zijn, om den kavel te vormen van het weggelaten kind (Nieuw artikel 1077).

³o Om te oordeelen of een van de kinderen benadeeld werd, plaatst men zich niet meer op het oogenblik van het overlijden van den ascendent, zooals tot hertoe gedaan werd onder de reden dat de vordering tot rescissie slechts van af dit oogenblik kan worden ingespannen (zie Luik, 25 Jan. 1924, Jurid. Liège 1924, 225; Verbr. Fr. 2 Juli 1895, D. 1895, 1, 511; contra : Laurent, Bd. XV, bl. 153, n° 119). De goederen worden thans geschat naar hun waarde ten tijde van het opstellen van de akte (nieuw art. 1078). Hiermee wordt de geldigheid van de akte niet meer afhankelijk gemaakt van waardeveranderingen die zich tusschen de verdeling en het overlijden van den ascendent zouden voordoen.

⁴o De nieuwe Fransche wet beschouwt verder uitdrukkelijk de vordering van art. 1079 in fine, als een vordering tot inkorting, niet als een akte tot rescissie. Deze vordering betreft het geval dat een der deelgenooten meer gekregen heeft dan de wet hem toelaat. (Nieuw art. 1079).

⁵o De vordering tot rescissie (wegens benadeeling) en tot inkorting (omdat een van de deelgenooten meer ontving dan de wet toelaat) verjaart twee jaar na het overlijden van den ascendent. Zij wordt gestuit door een aanbod van de tegenpartij om het ontbrekend goed hetzelfde in natura hetzelfde in gereed geld aan te vullen. Van de akte wegens weglating van een kind werd, vermoedelijk door vergeten, niet gesproken (cf. J. Boulanger, prof. te Rijsel, La Réforme du partage d'ascendant par la loi française du 7 février 1938; Dall. Hebdm. 1938, Chroniq. bl. 41 en volg., cf. bl. 43). Deze duurt dus 30 jaar.

⁶o Wanneer de vernietiging van de verdeling wordt uitgesproken hetzelfde wegens benadeeling hetzelfde wegens weglating van een kind, dan heeft dit niet de totale vernietiging van de verdeling ten gevolge; alleen de verdeelde goederen worden vatbaar voor inbreng, zoodat de deelgenooten ze in natura mogen behouden, telkens als de inbreng slechts door mindere ontvangst hoeft te geschieden.

⁷o Een laatste wijziging is een aanvulling van artikel 1097 B. W., dat aan de echtgenooten verbiedt, tijdens het huwelijk, elkander een wederkeerige schenking te doen bij ééne en dezelfde akte. Deze regel wordt niet toepasselijk verklaard, op de ascendentenverdeling, waarbij de schenkers ten bate van den langstlevende van hen ééne lijfrente, een vruchtgebruik of eenig ander voordeel in natura bedingen (Nieuw artikel 1097).

In het algemeen beschouwd, vormen de hierboven uiteengezette wijzigingen een verbetering van de bestaande wetgeving, daar zij wel geschikt zijn de meeste twistingen betreffende de ascendentenverdeling te voorkomen.

(2) Dezelfde regel wordt door de nieuwe Fransche wet toegepast op de ascendentenverdeling (cf. art. 1078 gewijzigd), zooals hierboven (nota 1) aangewezen : in geval van vernietiging van de verdeling moeten degenen onder wie de verdeling gedaan werd, de goederen inbrengen volgens hun waarde ten tijde van de verdeling of van de opstelling van de akte, doch niet van het overlijden van den ascendent.

(3) Artikel 861 (gewijzigd) van het Fr. Burg. Wetboek luidt : « Si le rapport est fait en nature, il sera tenu compte au donataire des impenses qui ont amélioré la chose eu égard à ce dont sa valeur se trouve augmentée au temps du partage ».

(4) Cf. J. Boulanger : Les Modifications apportées par la loi du 7 février 1938 aux règles du rapport et de la réduction des libéralités, Dal. Hebd. 1938, chron. bl. 45 en volg., zie bl. 46. Schrijver wijst terloops (bl. 47) op den inbreng voorzien in art. 859 B. W., dat niet gewijzigd werd en volgens hetwelk de inbreng, ten aanzien van de onroerende goederen, niet in natura kan geëischt worden, telkens als er in de nalatenschap andere onroerende goederen voorhanden zijn van denzelfden aard, dezelfde waarde en deugdelijkheid. Dit geval beschouwt hij als een speciaal geval van inbreng in natura, niet als een geval van inbreng door mindere ontvangst, zooals de rechtsleer het meerendeels doet. Daarmede wordt een uitweg gevonden voor de volgende moeilijkheid : door het kwestieuze wetsartikel wordt dus de inbreng in natura uitgesloten, wanneer er in de nalatenschap onroerende goederen voorhanden zijn van denzelfden aard, dezelfde waarde en deugdelijkheid. In dergelijk geval zou men dus de waarde van de goederen ten tijde van de schenking moeten in acht nemen, wat ongerijmd is. Door het geval van artikel 859 B. W. als een geval van inbreng in natura te beschouwen, dat aan een speciaal regime onderworpen is, wordt de moeilijkheid van de baan geschoven, en worden de goederen geschat naar hun waarde bij het openvallen van de erfenis, wat hier ten slotte met den wil van den wetgever overeenstemt.

(5) Asser Handleiding tot de beoefening van het Ned. Burg. Recht, 4de deel, Erfrecht, door M. E. Meyers, 3de dr., Zwolle 1930, bl. 166: « Het beginsel van de wet bij de berekening van het wettelijk erfdeel is immers: hoe zou de toestand van den boedel zijn indien niet geschonken ware ». Artikel 968 van het Ned. Burg. Wetboek, betreffende de inkorting der giften, stemt overeen in dit opzicht met ons artikel 922.

(6) Jossierand Cours de dr. civ. posit. fr. Bd. III, bl. 609, n° 1137; zie ook Demolombe, Bd. VIII, bl. 443-444, n° 552 (« La règle de l'article 868 (betreffende de roerende goederen) est tirée de l'intention vraisemblable et présumée des parties et principalement du disposant »); — men kan denzelfden wil vermoeden en onderstellen bij schenkingen van onroerende goederen —; Kluyskens, Erfenissen, bl. 251, n° 203 (« De inbreng in natura van de onroerende goederen is op zich zelf volkomen nutteloos geworden en het zou wenschelijk zijn, om reden van de noodlottige gevolgen die er uit voortvloeien, hem radikaal door den inbreng bij minderneming te vervangen »). Dit is het stelsel van het Duitsch Burgerlijk Wetboek (Art. 2055).

(7) J. Boulanger op. cit., bl. 46; Planiol et Ripert, Bd. IV, Successions, bl. 709, n° 605. (« Cette époque fixée pour l'évaluation (van de roerende goederen) est une conséquence nécessaire de la charge des risques qui peut être considérée comme une contre-partie de l'acquisition de propriété incommutable favorable au donataire »); Roguin, Traité de droit civil comparé, Les Successions, Bd. V, Paris 1912, bl. 520.

(8) Colin et Capitant, Droit civil, 7de dr., Bd. III, bl. 601.

(9) E. Roguin, professeur à Lausanne, Traité de dr. civ. comparé, Success., Bd. V, bl. 520 (« on peut même soutenir que l'évaluation au jour de la donation est plus équitable: c'est à ce moment là que le gratifié a été enrichi, et les changements ultérieurs de valeur dans un sens quelconque doivent naturellement lui profiter ou lui nuire »).

(10) Het Zwitsersch Burgerlijk Wetboek tracht dien toestand te verhelpen door zijn artikel 630 « le rapport a lieu d'après la valeur des libéralités au jour de l'ouverture de la succession ou d'après le prix de vente des choses antérieurement aliénées. Asser en Meyers (Ned. Burg. Recht, IV^{de} deel, Erfrecht, 3de dr., bl. 166) stellen dezelfde oplossing voor ter verklaring van het Nederlandsche Burgerlijk Wetboek: waar de begiftigde volkomen tot verkoop bevoegd was, kan men den begiftigde dien verkoop niet als een tekortkoming aanrekenen.

Doch buiten den verkoop, kunnen zich nog andere gevallen van vervreemding voordoen. De er uit voortspuitende moeilijkheden maken het wellicht gewenscht ten slotte de Fransche oplossing te verkiezen (waarde ten tijde van de schenking).

(11) Demolombe, Bd. 16, n° 547; Arntz, Cours de dr. civ. fr., Bd. II, n° 1566.

(12) Het nieuw Fransch artikel 922 luidt: « Om de vermindering te bepalen, vormt men een massa uit al de goederen die bij het overlijden van den schenker of erflater bestonden. De goederen waarover bij schenking onder de leevenden werd beschikt, worden fictief daarbij gevoegd volgens hun staat en waarde ten tijde van de schenking. Over al die goederen berekent men, na aftrekking van de schulden, het gedeelte waarover hij heeft mogen beschikken, met in achtneming van de hoedanigheid van de door hem achtergelaten erfgenamen ».

De Fransche wetgever schijnt er niet aan te hebben gedacht (cf. J. Boulanger, Dall. Hebd. 1938, Chron. bl. 48) dat door kwestieuze tekstwijziging, inbreuk werd gemaakt op de grondgedachte waarop art. 922 berust. Om het beschikbare gedeelte eener nalatenschap te berekenen, voorzagt het Burgerlijk Wetboek het fictief samenstellen in een massa van al de goederen van den erflater naar hun staat en waarde op het oogenblik van het overlijden. Een zelfde principe, een zelfde maat werd opgelegd voor alle goederen: de waarde van het oogenblik waarop het erfrecht der reservataire erfgenamen ontstaat. Thans wordt in Frankrijk van dezen regel afgeweken: het geschonken goed wordt op een andere wijze geschat dan de andere activa der nalatenschap.

(13) Planiol et Ripert, Bd. V, Donations et Testaments, bl. 80; Colin et Capitant, 7de dr., Bd. III, bl. 788, 9.

(14) Verbr. 30 Juni 1910, D. 1914, 1, 25, S. 1910, 1, 529 (betreffende de inkorting-schatting van titels volgens hun waarde bij het overlijden van den schenker); Verbr. Fr. 9 Februari 1880, D. 1880, 1, 313 (betreffende den inbreng-schatting van aandelen naar hun waarde ten tijde van de schenking). In laatstbedoeld geval deed de moeilijkheid zich voor bij de vereffening der nalatenschap van Casimir Périer. Deze laatste had aan twee zijner kinderen, de gravin de Ségur en Jean Casimir-Périer, waarden ten bedrage van 800.000 fr. als huwelijksgoed gegeven. Onder de geschonken goederen bevond zich een «denier d'Anzin» geschat, ten tijde der gift, op 180.000 frank, doch, bij het opvallen der nalatenschap, tot 760.000 frank in waarde gestegen. Aangezien nu de erflater den wil had te kennen gegeven, zijne drie kinderen op dezelfde wijze te zien behandelen, waren beide begiftigden het eens, om een «denier d'Anzin» voor een bedrag van 180.000 frank, van uit de nalatenschap, bij vooruitneming aan hun broeder Pierre Casimir-Périer toe te kennen.

Het beheer van Financiën legde zich daarbij niet neder: overeenkomstig zijne zienswijze, aanzag het Hof van Verbreking, bij zijn arrest van 9 Februari 1880, deze vooruitneming als een verzaking door beide eersten (alsook door de echtgenooten van den overledene) aan hun rechten op het waardeverschil tusschen beide bedragen (180.000 fr. en 760.000 frank). Het fiscaal recht op de schenkingen, en niet het recht van opleg (droit de soulte), werd diensvolgens toegepast.

Het arrest steunt op artikel 868 B. W., dat slechts toeliet, aan den mede-erfgenaam Pierre Casimir-Périer goederen bij vooruitneming toe te bedeele «ten bedrage van de waarde van den denier d'Anzin ten tijde van de schenking». Als tweede beweegreden werd door het Hof een clausule aangehaald van het huwelijkscontract van de begiftigden «waarbij de ouders verklaarden, zoo noodig de eventuele meerwaarde der titels bij vooruitmaking en buiten deel te schenken».

(15) Colin et Capitant, Bd. III, 7de dr., 1932, bl. 603.

(16) Luik, 18 December 1930, Rev. prat. notar. 1931-499; Rechth. Dinant, 30 Maart 1928, Rev. pratique du notariat 1929-56; Brussel, 26 Mei 1841, Pas. 1841, 2, 334; Cf. ook de Fransche rechtspraak van vóór de wet van 7 Februari 1933: Verbr. Fr. 20 Juli 1870, S. 1871, 1, 21; id. 9 Febr. 1880, D. 1880, 1, 313; S. 1880, 1, 325; Parijs, 8 Januari 1878, D. 1879, 2, 4; Bordeaux, 10 Maart 1892, D. 1892, 2, 351, S. 1892, 2, 319; Lyon, 18 Maart 1931, Rev. prat. notar. 1933, 61.

(17) Ook de geschonken lijfrenten of pensioenen zijn aan inbreng onderworpen. Niet de verkregen jaargelden zullen hier, in principe, worden ingebracht, aangezien de achterstallen van renten vruchten zijn (art. 584 B. W.) en aangezien artikel 856 B. W. de vruchten en interesten van de zaken, die aan inbreng onderworpen zijn, er van vrijstelt; doch de «schuldvordering» welke in het recht op een pensioen of lijfrente bestaat moet worden ingebracht (Schicks, Nota, Rev. prat. du notariat 1924, bl. 61: « La vérité est que le bien donné ne consiste pas dans la succession des annuités de la pension ou de la rente, considérées isolément comme autant de dettes distinctes du donateur, — s'il en était ainsi, le rapport en serait indubitablement dû —, mais bien dans le principe générateur de la pension ou de la rente »); Marcadé Explication du Code Napoléon, Bd. III, bl. 258; Kluyskens, Erfenissen, bl. 249-250; Nimes, 31 October 1921, D. 1922, 2, 181; Verbr. Fr. 13 April 1899, S. 1902, 1, 187, d. 1901, 1, 233: « C'est la cause et la nature de la dépense, et non l'origine des fonds qui y ont été employés qu'il faut considérer pour savoir si elle est rapportable » — dit arrest betreft de nalatenschap de Castelnau, waarin de betwisting, o. m., liep over den inbreng van een honderd aandeelen «Suez», welke aanzienlijk in waarde waren gestegen.

Het is dus zonder belang of de verkregen achterstallen door middel van de «inkomsten» van den schenker betaald werden (Verbr. 27 Febr. 1902, Rev. prat. notar. 1902, bl. 629 en volg., cf. bl. 631). Alleen moet nagegaan worden of de erflater den inbreng van de lijfrente «in natura» gewild heeft. Artikel 868 B. W. is immers niet van openbare orde (Demolombe, Cours de dr. civ., Brussel 1861, Bd. VIII, n° 552, bl. 443-444; Schicks, Rev. prat. notar. 1924, bl. 62; Kluyskens, Erfenissen, bl. 248-249); roerende goederen worden, in principe, overeenkomstig laatstvermelde wetbepaling door mindere ontvangst ingebracht, op grond van de waarde ten tijde van de schenking. Doch het staat den partijen, hoofdzakelijk den schenker, vrij den inbreng in natura op te leggen.

De auteurs veronderstellen in het algemeen, dat, bij het schenken van een pensioen of lijfrente, de de cufus het bewaren daarvan door den begiftigde en het inbrengen (van de schuldvordering, niet van de gestorte jaargelden) in natura gewild heeft (Kluyskens, op. cit. bl. 249, Schicks loc. cit.). In feite zal doorgaans het in te brengen recht juist door het overlijden van den de cufus te niet gaan (Aubry et Rau et Martin, Bd. X, 5de dr., bl. 308, nota), alhoewel zulks, in principe, den inbreng niet verhindert van het vroeger geschonken. Mocht de lijfrente na het overlijden nog steeds uitgekeerd worden, dan moet de inbreng geschieden volgens de waarde ten tijde van het overlijden van den schenker, d. w. z. onder aftrek van de reeds genoten en overeenkomstig artikel 856 vrijgestelde jaargelden (Kluyskens, op. cit. bl. 228; zie ook Verbr. 27 Febr. 1902, Rev. prat. notar. 1902, 629).

(18) Planiol et Ripert, Bd. V, Donations et Testaments, bl. 79.

(19) Verbr. (Fr.), 30 Juni, D. 1914, 1, 25, S. 1910, 1, 529.

(20) Nast, D. 1914, 1, 25; Ripert, Rev. trim de dr. civ. 1911, bl. 5 en volg.; Planiol et Ripert, Bd. V, bl. 78-79. Zie ook: Jossierand, Bd. III, n° 1709, bl. 884; Rouen, 3 Juni 1907, S. (en Pas. fr.) 1909, 2, 177, met nota Dalmbert in zelfden zin. Contra: Lyon-Caen, nota, S. 1910, 1, 529.

(21) Planiol et Ripert, Bd. V, bl. 79.

(22) Baudry-Lacantinerie en Colin, Donat. et Testam., 2de dr., Bd. I, n° 910, bl. 426-427; Aubry et Rau (et Martin), 5de dr., Bd. X, bl. 281, nota 11 (« Le rapport a pour objet et pour résultat de faire rentrer effectivement dans la masse à partager, soit en nature, soit pour leur valeur, des biens qui étaient sortis du patrimoine du de cufus. La réunion prescrite par l'article 922 n'est au contraire que

fictive, comme cet article le dit lui-même, et n'a d'autre objet que de fournir une donnée ou un élément pour le calcul du montant de la quotité disponible. Elle fait si peu rentrer dans la succession les biens donnés entre vifs, que les donataires ou légataires n'ont en cette qualité aucun droit à exercer sur ces biens». Zie ook betreffende dit laatste punt, dat slechts de herhaling is van de uitdrukkelijke bepaling van art. 921 B. W., Baudry-Lacantinerie et Colin, op. cit., bl. 411-412, n° 869; Dyon, 27 Nov. 1895, D. 1896, 2, 94.

(23) J. Van de Vorst, Quotité Disponible. Epoque à laquelle il faut se reporter pour l'estimation des biens meubles donnés entre vifs. Rev. prat. notar. 1927, bl. 145 en volg., cf. bl. 151; Schicks en Vanisterbeek, Traité formulaire de la pratique notariale, Bd. IV, Droit civil, bl. 476.

(24) Evenals van bij minderneming in te brengen onroerende goederen.

(25) Zie Locré, Légation civ. comm. et crim., Brussel 1836, Bd. V, bl. 72, n° 15 : Toen Maleville in den Staatsraad voorstelde de roerende goederen, evenals de onroerende, te schatten naar hun waarde bij het openvallen der nalatenschap, antwoordde Tronchet, dezelfde regelen voor beide categorieën goederen niet te kunnen volgen, omdat de onroerende goederen, in tegenstelling tot de roerende, niet door het gebruik er van verslijten, en de begiftigde dit gebruik geniet. Deze laatste is bovendien eigenaar geworden van het geschonkene : welnu «res perit domino». Om die redenen heeft men het billijk geoordeeld den inbreng niet in natura, doch volgens artikel 868 voor te schrijven.

(26) Kluyskens, Erfenissen, bl. 248, Schenkingen en Testamenten, bl. 160-162. Cf. dezelfde gedachte bij Ripert : «Des Donations de valeurs mobilières et le calcul de la quotité disponible», Rev. trimestr. de dr. civ. 1911, bl. 5 en volg., cf. bl. 12-15; Nast, Nota, D. 1914, 1, 25.

(27) Nast, op. cit., D. 1914, 1, 27.

(28) Planiol, 54e dr., Bd. I, n° 2181.

(29) Ripert, op. cit., bl. 13.

(30) Ripert, Rev. Trim. 1911, bl. 14; Kluyskens, Erfenissen, bl. 248 en 250, Schenkingen en Testamenten, bl. 160. Cf. ook Jossierand, Bd. III, bl. 609, die, in principe, den inbreng door mindere ontvangst boven den inbreng in natura verkiest, omdat hij beter met den vermoedelijken wil van den schenker overeenstemt, die den begiftigde definitief eigenaar heeft willen maken van het geschonkene. Is het gevolg daarvan niet dat laatstgenoemde het risico van het verkregen goed en van verdere waarde-schommelingen moet dragen?

(31) J. Van de Vorst, Quotité disponible. Epoque à laquelle il faut se reporter pour l'estimation des biens meubles donnés entre vifs. Rev. prat. notar. 1927, bl. 145 en volg., cf. bl. 150; Schicks en Vanisterbeek, Traité-Formulaire de la pratique notariale, Bd. IV, Droit Civil, bl. 475. Het eigenaardige van het stelsel dezer schrijvers is dat het slechts «met de waarde ten tijde der schenking» rekening houdt, wanneer het gaat om titels welke gegeven werden «zonder vrijstelling van inbreng», met het klaarblijkelijk doel te voorkomen dat mede-erfgenamen in een dergelijk geval op grond van artikel 922, een groootere waarde zouden moeten inbrengen dan bij artikel 868 B.W. is voorzien. Maar wat in het bijzonder deze beperking tot

de giften «zonder vrijstelling van inbreng» onaannemelijk maakt, is, dat op deze wijze, juist degenen, die de «wet» en de «de cujus» het zachtst hebben willen behandelen (met hen slechts aan inkorting, niet aan inbreng te onderwerpen), een strenger regiem ondergaan dan degenen die tot inbreng verplicht zijn (Kluyskens, Schenkingen en Testamenten, bl. 161-2). Het spreekt van zelf, naar onze meening, dat de wijze van berekening van het beschikbaar gedeelte dezelfde zijn moet voor alle gevallen van schenking : hetzij aan derden, hetzij aan erfgenamen, met of zonder vrijstelling van inbreng.

(32) Kluyskens, Schenkingen en Testamenten, bl. 160, Erfenissen, bl. 248.

(33) Uitzonderingsgevallen waarin de titels in natura zullen worden ingebracht, hetzij omdat zij onder het uitdrukkelijk beding «ze te bewaren» gegeven werden, hetzij omdat dit inzicht stilzwijgend uit de omstandigheden en den aard van de schenking kan worden afgeleid, bv. in geval van bruidschattelijk verklaarde titels, onder beding van een recht van terugkeer of ten einde een borgsom te kunnen storten geschonken titels (Kluyskens, Erfenissen, bl. 249; Demolombe, Code Civil, Brussel 1861, Bd. VIII, n° 552, bl. 444).

(34) Ripert : Les Donations de valeurs mobilières et le calcul de la quotité disponible, Rev. trimestr., 1911, bl. 15.

(35) Colin et Capitant, Bd. III, 74e dr., bl. 789; Planiol et Ripert (et Trasbot), Bd. V, bl. 80, n° 80; Kluyskens, Erfenissen, bl. 250.

(36) Locré, Législation civ. comm. et crim., Brussel, 1836, Bd. V, bl. 247; Parijs, Bd. II, bl. 199. Fenet Trav. prépar. du Code Civil, Bd. XII, bl. 349-350. Een voorstel van Tronchet om de roerende goederen naar hun waarde bij de schenking te schatten werd afgewezen, na aanmerkingen van Bigot-Préameneu en Berlier, die het onderscheid wilden behouden tusschen erfgenaam (art. 922) en begiftigde (art. 868), omdat deze laatste gedurende het leven van den schenker over de goederen vrijelijk als eigenaar heeft kunnen beschikken, terwijl integendeel de erfgenaam van den beginne af kon voorzien dat hij tot inbreng verplicht is.

(37) Nast, Nota Dalloz, 1914, 1, 25 en volg., cf. bl. 27; Planiol et Ripert (et Trasbot), Bd. V, bl. 79.

(38) Rechtb. Brussel, 7 Januari 1860, Belg. Jud. 1860, 648; Laurent, Bd. XII, bl. 135; Demolombe, Brussel, Bd. IX, bl. 368, n° 381; Kluyskens, Schenkingen en Testamenten, bl. 160. Contra : Toullier, Bd. III, n° 139.

(39) Colin et Capitant, Bd. III, 74^e dr., bl. 603.

(40) Ripert, Rev. Trim. de dr. civ. 1911, bl. 15-16 en 21.

(41) Luik, 18 December 1930, Rev. prat. notar., 1931, 499; Rechtb. Dinant, 30 Maart 1928, Rev. prat. notar. 1929, 56; Brussel, 26 Mei 1841, Pas. 1841, 2, 334.

(42) Verbr. Fr. 20 Juli 1870, S. 1871, 1, 21; id. 9 Febr. 1880, D. 1880, 1, 313, S. 1880, 1, 325; Parijs, 8 Januari 1878, D. 1879, 2, 4; Bordeaux, 10 Maart 1892, D. 1892, 2, 351, S. 1892, 2, 319; Lyon, 18 Maart 1931, Rev. prat. notar. 1933, 61.

(43) Nast, D. 1914, 1, 25; Ripert, Rev. Trim. de dr. civ. 1911, bl. 5; Kluyskens, Erfenissen, bl. 248.

(44) Ballot-Beaupré, Le Centenaire du Code civil, bl. 23 en volg.; Génay, Méthode d'interprétation et sources en droit privé positif.

RECHTSPRAAK

127

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 18 Januari 1940.

Raadsheer-Verslaggever : M. de Wilde.

Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Pleiters : Mrs Resteau en Marcq.

PROCEDUUR IN VERBREKING. — SAMENVOEGING. — TAALGEBRUIK IN GERECHTSZAKEN. — BETEEKENING. — VERTALING.

I. Het Hof van Verbreking voegt zaken samen die in eersten aanleg en in beroep niet samengevoegd werden wanneer de voorzieningen door dezelfde aanleggers zijn gericht tegen arresten door dezelfde rechtsmacht uitgesproken en dezelfde middelen van verbreking ingeroepen worden.

II. Een voorziening tot verbreking in de Fransche taal opgesteld krachtens art. 65 van de wet van 15 Juni

1935 moet in de Vlaamsche arrondissementen aan de verweerders in verbreking beteekend worden met toevoeging eener Nederlandsche vertaling, op straf van nietigheid.

Havenith en cons. t/ Raiff.

Havenith en cons. t/ Luyckx en Vermeeren.

Het Hof,

Gehoord Raadsheer de Wilde in zijne verslagen op de conclusiën van den heer Raoul Hayoit de Termicourt-Advocaat-generaal;

Gelet op de bestreden arresten tusschen partijen op tegenspraak geveld door het Hof van Beroep te Brussel, den 29 Juni 1938;

Overwegende dat de voorzieningen door dezelfde aanleggers gericht zijn tegen twee arresten, door dezelfde rechtsmacht uitgesproken, en dezelfde middelen ingeroepen worden;

dat zij samenhangend zijn en dienen samen-gevoegd te worden;

Omtrent den grond van niet ontvankelijkheid van ambtswege opgeworpen;

Overwegende dat de zaken ingeleid werden door dagvaarding exploiten van 1 Juli 1937, en dus onder de toepassing der wet van 15 Juni 1935, nopens het gebruik der talen in gerechtszaken, vallen;

Overwegende dat de bestreden arresten in de Nederlandsche taal werden gesteld;

Overwegende dat de verzoekschriften tot verbreking in de Fransche taal zijn opgesteld door Mr Charles Resteau, advocaat bij het Hof van Verbreking, gebruik makende van de toelating hem door art. 65 van voormelde wet verleend;

Overwegende dat die verzoekschriften in de Nederlandsche taal aan verweerders te Antwerpen werden beteeekend, doch dat het niet blijkt uit de stukken aan het Hof voorgelegd, dat er aan de beteeekende verzoekschriften een Nederlandsche vertaling toegevoegd werd;

Overwegende dat, luidens art. 38, 2° van voormelde wet er bij alle akten van rechtspleging in de Fransche taal opgesteld en in een Vlaamsche gemeente, buiten de Brusselsche agglomeratie beteeekend, een Nederlandsche vertaling moet toegevoegd worden;

Overwegende dat het ook niet blijkt dat verweerders voor de rechtspleging de Fransche taal zouden gekozen of aanvaard hebben;

Overwegende dat, krachtens art. 40 van dezelfde wet, de bepaling van art. 38, 2° op straf van nietigheid voorschreven is en dat de nietigheid, ambts-halve, door den rechter moet uitgesproken worden;

Overwegende dat de beteekening van de verzoekschriften dus nietig zijn en dat derhalve de voorzieningen niet ontvankelijk zijn;

Om die redenen :

De voorzieningen samenvoegend, verwerpt ze;

Veroordeelt aanleggers tot de kosten en tot een vergoeding van 150 frank jegens ieder der verwerende partijen.

128 HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer. — 12 Januari 1940.

Voorzitter : M. De Potter.

Raadsheeren : MM. Delvaux en Mommaerts.

Adv. Generaal : M. Van der Perren.

Pleiters : Mrs Hebbelynck en Van Snick.

HUWELIJKSGOEDERENRECHT. — VERDEELING DER GEMEENSCHAP. — VERBINTENIS VAN NIET-MEDEDINGING AANGEGAAN DOOR DEN MAN. — NIET GELDIG TEGENOVER DE VROUW.

Wanneer de man als hoofd der huwelijksgemeenschap een handel overgeeft en zich verbindt gedurende bepaalden tijd geen gelijksoortigen handel te drijven, kan deze verbintenis niet gelden tegenover de vrouw, wanneer deze, na scheiding van lijf en goederen, de verdeling van de gemeenschap heeft bekomen.

De man heeft alleen, staande het huwelijk, het beheer

en de beschikking over de winsten der economische bedrijvigheid van beide echtgenooten; de man heeft trouwens nooit het recht de economische bedrijvigheid zijner vrouw te regeeren en haar een bepaalde werkzaamheid op te leggen of te verbieden.

De omstandigheid dat de echtgenoot de gemeenschap aanvaardt en haar aandeel van de gemeenschap ontvangt, waarin dan ook de prijs der overgave van de handelszaak is begrepen, heeft geenszins voor gevolg dat de verbintenis aangegaan door den echtgenoot ook door de vrouw zou moeten nageleefd worden; het ontvangen van het aandeel van den prijs der overgave heeft voor de vrouw geen bijkomende verbintenis voor gevolg.

Etabliss. Verschuieren t/ Aenroyde-Roothaert.

Gezien in regelmatigen vorm voorgebracht het vonnis waarover beroep door de Handelsrechtbank van Antwerpen verleend op 15 Juni 1938;

Aangezien beroepster de hervorming vraagt van het vonnis a quo, en de veroordeeling eischt van beroepen, solidairlijk, om haar ten titel van schadevergoeding, te betalen de som van 100.000 frank;

Aangezien die eisch gesteund is op een kontrakt tusschen beroepster en den tweede beroepene Hubert Roothaert, gesloten op 22 October 1930, op volgenden dag te Antwerpen geboekt, boek 7, blad 14, vak 8, waarbij, onder 1°, gezegde beroepene aan beroepster verkocht onder waarborg als naar rechte, twee handelszaken (fonds de commerce) van regen- en zonneschermen en wandelstokken aan verkooper toebehoorende en door hem uitgebaat, te Antwerpen gevestigd, Sint Gummarusstraat, 14, en Klapdorp, 64;

Aangezien de koopprijs 150.000 frank bedroeg die ten volle betaald werden, en dat er bovendien bedongen werd « dat de afstanddoener Mr. Roothaert zich ontzegt, gedurende 10 jaar van af den dag der overeenkomst een soortgelijken handel te drijven noch te bevorderen, onder straf eener som van 100.000 frank schadevergoeding, ten titel van strafbeding, voorzien, het geval uitgezonderd waar hij (Roothaert) zou handelen in het uitsluitelijk voordeel der Naamlooze Vennootschap «Etablissement Verschuieren»;

Aangezien van af 10 December 1929 de echtgenoot Roothaert, eerste beroepene, tegen haren man, tweede beroepene, een rekwest had neergelegd in scheiding van tafel en bed, die haar werd toegestaan bij vonnis van 18 Februari 1933 der rechtbank van eersten aanleg van Antwerpen, door arrest van het Hof van Beroep bekrachtigd op 18 November daaropvolgend;

Dat diensvolgens op 12 Maart 1934 voor Notaris De Winter eerste beroepene verklaarde de gemeenschap Roothaert-Aemroyde te aanvaarden; dat dientengevolge de huizen, afhangende van gezegde gemeenschap, namelijk de huizen gelegen Sint Gummarusstraat, 14, en Klapdorp, 64, op dit oogenblik door beroepster bezet ten gevolge het huurceel door haar onderteekend op den datum zelf van haren aankoop der twee handelszaken, in die twee huizen gevestigd, — in publieke veiling werden aangeboden en aangekocht door de eerste beroepene

vrouw Roothaert, die in het tweede der bovengemelde huizen, overbracht en vestigde den handel in regen- en zonneschermen, en wandelstokken die zij een paar jaren vroeger had ondernomen in de Dambruggestraat, onder naam van haren broeder; dat er nochtans op te merken valt, dat de huur die beroepster over beide dezer bezat, reeds op dit oogenblik door haar eigen toedoen vernietigd verklaard was geweest;

Aangezien beroepster, in het handeldrijven in regenschermen der eerste beroepene, eene schennis meent te ontwaren van de clause waarbij Roothaert bij het vorengemeld verdrag van 22 October 1930 zich verbonden had gedurende tien jaar geen handel te drijven in soortgelijke artikelen, en Roothaert zelve verwijt niets gedaan te hebben om zijne echtgenoot daarin te verhinderen;

Dat diensvolgens de verbintenis door hem aangegaan als hoofd der gezegde gemeenschap, zich gedurende tien jaar te onthouden van alle handel in regenschermen en dergelijke artikelen, ook bindend was voor zijne echtgenoot, die alzoo aan eene persoonlijke verplichting te kort zou gekomen zijn, daar de fout van tweede beroepene zou bestaan « in het verbod van mededinging van zijne vrouw niet doen eerbiedigen »;

Aangezien de thesis van beroepster enkel steunt op eene broze bewering en zij tot staving dezer, geen enkele wetsbeschikking zou kunnen inroepen; dat artikel 1401 2° van het Burgerlijk Wetboek slechts de winsten der economische bedrijvigheid der beide echtgenooten in de gemeenschap insluit, waarvan de man alleen, staande het huwelijk, het beheer en de beschikking bezit, maar dat men nooit van deze beschikking heeft kunnen afleiden dat de man de economische bedrijvigheid zelve zijner vrouw zou kunnen regeeren derwijze haar eene bepaalde werkzaamheid op te leggen of te verbieden; dat ten andere de wet zelve in artikel 1428 en volgende van het burgerlijk wetboek, de rechten van den echtgenoot als beheerder der gemeenschap heeft omschreven en ingekort waar het alleen de persoonlijke goederen der vrouw geldt, hetgeen a fortiori alle uitbreiding van zijn gezag op de persoonlijke vrijheid zijne echtgenoot uitsluit;

Aangezien de bewoording zelve van het bovengemeld verdrag van 22 October 1930 de uitbreiding uitsluit tot zijne echtgenoot der verbintenis door Roothaert aangegaan zich tien jaar lang van eenigen gelijksoortigen handel te onthouden; dat hij, en hij alleen, die verplichting aangaat, vermits er geschreven staat onder 3°: « le cédant, M. Roothaert s'interdit de faire ou de favoriser un commerce identique ou analogue... » zonder melding zijner vrouw, en klaarblijkelijk handelend in eigen naam en niet eens als hoofd der gemeenschap, vermits tegen alle gebruik in, men na het woord « le cédant » wel bepaald aanduidt « Mr Roothaert » en hij alleen;

Aangezien dezelfde gevolgtrekking af te leiden is van het 2° van hetzelfde verdrag waar bepaald wordt wat de afgestane handelsfondsen (fonds de commerce) bevatten, hetzij: « la clientèle attachée soit à chacun des fonds, soit à chacune des maisons, soit à la personnalité du cédant ou de ses

gérants » zonder nogmaals eenige melding der echtgenoot van den afstanddoener;

Aangezien beroepster nog aanvoert dat eerste beroepene bij bovengemelden akt voor Notaris De Winter verleden op 12 Maart 1934 de gemeenschap bestaan hebbende tusschen haar en haren gewezen echtgenoot heeft aangenomen; dat zij aldus het verdrag van 22 October 1930 heeft aangenomen en goedgekeurd, en zelfs bij akte van vereffening en deeling van gezegde gemeenschap, voor bovengemelde Notaris verleden op 30 Juli 1934, haar aandeel heeft opgetrokken in de 150.000 frank door beroepster betaald voor de twee afgekochte fondsen;

Aangezien laatstgenoemde akt alleen melding maakt zonder meer eener som van 150.000 frank — door Roothaert opgetrokken voor den verkoop der twee handelszaken, dat er over de verdere voorwaarden van dien verkoop niet wordt uitgewijd dat er zelfs niet wordt gezinspeeld op de verbintenis van niet mededinging door den man alleen aangegaan, dat eerste beroepene dus geene goedkeuring kan gegeven hebben aan eene beschikking die haar niet eens werd bekend gemaakt; — Dat ten andere eene goedkeuring door haar verleend, den innerlijken aard van den akt niet zou veranderd hebben, en haar diensvolgens geene verbintenis zou kunnen opgelegd hebben die gezegde akt, gelijk hierboven uiteengezet, niet bevatte;

Aangezien het verdrag van 22 October 1930, uitgevoerd geweest zijnde in de voorwaarden door den akt zelf voorzien, de koopprijs 150.000 fr. regelmatig aan de huwelijksgemeenschap Roothaert-Aenroyde is toegekomen en het opstrijken van haar aandel door eerste beroepene, in haren hoofde, geene bijkomende verbintenis kan medeslepen;

Aangezien de oorspronkelijke verplichting van eerste beroepene waarop de eisch gesteund is, aldus niet bewezen is, dat het derhalve als overbodig en nutteloos voorkomt te onderzoeken of, de andere middelen aangevoerd om te bewijzen dat de verbintenis van niet mededinging door de latere handelingen van beroepster zelf te niet gegaan is, al of niet gegrond zijn;

Aangezien de besluiten door beroepster tegen tweeden beroepene genomen iet of wat in tegenstrijd zijn met het stelsel dat zij tegen eerste beroepene staande houdt; dat zij inderdaad aanvoert dat Roothaert « het verbod van mededinging aan zijn vrouw had moeten opleggen » als zij juist tegen gezegde vrouw als eenig argument weet in te brengen dat zij, als echtgenoot van gezegde Roothaert, wel degelijk gehouden is aan het verbod van mededinging;

Aangezien beroepster er bij voegt dat tweede beroepene nog aan zijne verbintenissen te kort gekomen is met dit verbod van mededinging « door zijn vrouw te doen eerbiedigen »;

Aangezien dit laatste verwijt volstrekt niet opgaat, daar Roothaert geen hoofd meer zijnde der onthbondene huwelijksgemeenschap met geen gezag meer bekleed is tegenover eerste beroepene;

Aangezien zoo Roothaert « het verbod van mededinging aan zijne vrouw had moeten opleggen » dit zou moeten gebeurd zijn, stande het huwelijk, en

wel meer bepaald, bij het sluiten van het verdrag van 22 October 1930; dat niets bewijst dat beroepster, op dit oogenblik, op dit punt heeft aangedrongen, of er zelfs melding van heeft gemaakt; dat het haar nochtans vrij stond van dit beding als voorwaarde te stellen aan hare toestemming aan de overeenkomst;

Dat het haar niet kan toegelaten zijn thans aan haar medekontraktant te verwijten eene voorwaarde te hebben verzuimd in het verdrag in te lasschen, die zij zelf niet eens had gevraagd;

Om die redenen :

Het Hof, gelet op artikels 24 en 41 der wet van 15 Juni 1935;

Ontvangt het beroep en alle andere of strijdige besluiten afgewezen;

Verklaart gezegd beroep ongegrond, doet het te niet en bevestigt diensvolgens het vonnis a quo;

Verwijst beroepster in al de beroepskosten.

129

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

16 Mei 1939. — 1e Kamer bis.

Voorzitter : M. Verstraete.

Rechters : MM. Bervoets en Desolre.

Pleiters : Mrs De Schryver en F. Wildiers.

RECHTSPLEGING. — VEROORDEELING IN DE KOSTEN. — ART. 130 W. B. R. — ARBEIDS-ONGEVALLEN.

De wet van 24 December 1903 op de arbeidsongevallen heeft geen nieuwigheid ingevoerd wat betreft de veroordeeling tot de kosten. Ook dient art. 130 W. B. R. toegepast en de verliezende partij tot de kosten veroordeeld; des te meer als de verzekeringsmaatschappij vóór of tijdens het geding geen voldoende en uitdrukkelijke aanbiedingen tot regeling gedaan heeft en er bovendien in hoofde van het slachtoffer niet de minste fout kan worden aangevoerd.

N. V. Belgische Maatschappij voor Algemeene Verzekeringen t/ De Weerdt.

Gelet op het vonnis a quo dd. 26 April 1938, regelmatig voorgebracht en de akte van beroep van 22 December 1938;

Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten;

Aangezien als eenige grief tegen het vonnis beroepster opwerpt dat de eerste rechter in strijd met de bepalingen van art. 130 W. B. R. de kosten zou ten laste gelegd hebben van beroepster;

Aangezien het vast staat, dat door het vonnis

a quo, de beroepster veroordeeld wordt tot het betalen der wettige schadevergoedingen;

Aangezien dus op eerste zicht beroepster de verliezende partij is en tot de kosten diende te worden veroordeeld, dat inderdaad de wet van 24 December 1903, geen nieuwigheden ingevoerd heeft op oogpunt der kosten welke aan het gemeen recht onderworpen blijven (Rép. dr. Belge V° acc. tr. n° 261);

Aangezien in onderhavig geval van het principe vastgesteld in art. 130 van het W. B. R. niet dient afgeweken en wel namelijk tengevolge van volgende overwegingen;

Dat 1° noch voor het geding; 2° noch tijdens het geding voor de benoeming van den deskundige, beroepster eenig uitdrukkelijk aanbod heeft gedaan, noch eenig voorbehoud heeft gemaakt tegen de houding van beroepene, noch eenig protest tegen de benoeming van den expert; 3° dat het meer gevraagde geen bijzondere kosten veroordeeld heeft;

Aangezien het ook vaststaat dat nadat de beroepster hare raming had laten kennen van het percentage, beroepene doctor Soetens heeft geraadpleegd en deze tot een veel hoger percentage heeft besloten als den dokter van beroepster;

Aangezien bovendien rekening houdende met de objectieve vaststellingen vervat in het deskundig verslag het als wenschelijk en aanneembaar voorkomt dat Dr. Soetens een hoger percentage heeft aangenomen als dit van den deskundige en dat in die omstandigheden alle fout van wege beroepene moet worden uitgeschakeld;

Aangezien dus zoowel op grond van het gemis aan voldoende en uitdrukkelijke aanbiedingen voor het geding als tijdens het geding (Cass. fr. 17 Nov. 1903 D. P. 1904 I 301) als op grond van gemis van de minste fout in hoofde van beroepene het eerste vonnis dient bevestigd (Ber. Gent 10 Maart 1891, II. 271);

Aangezien vruchteloos de beroepster opwerpt aangaande de gevolgen in het algemeen van een dergelijke beslissing, dat inderdaad de rechtbanken hun onderworpen zaken dienen te beoordeelen enkel in het licht en de draagwijdte van het concreet behandelde geschil;

Aangezien het vaststaat, dat beroepene blijk heeft gegeven van verregaande geest toegeving en inschikkelijkheid en zelfs niettegenstaande de zeer kiesche aard van zijn geval zich onmiddellijk heeft onderworpen aan de raming van den rechterlijken deskundige;

Om deze redenen :

De Rechtbank, alle andere besluiten verwerpende, bevestigt het eerste vonnis en veroordeelt beroepster in de kosten van het beroep.

VLAAMSCHE JURISTEN ABONNEERT U OP
" HET RECHTSKUNDIG WEEKBLAD " !!!

Albert KLUYSKENS. — Beginselen van Burgerlijk Recht. — 3de deel. — De Schenkingen en Testamenten. — N. V. Standaard-Boekhandel. — Antwerpen, Brussel, Gent, Leuven.

Er is thans een tweede druk verschenen van het werk «De Schenkingen en Testamenten» van Professor Kluyskens.

De drie eerste deelen van de uitstekende «Beginselen van burgerlijk recht» van dezen schrijver hebben reeds een tweede uitgave beleefd, terwijl van het eerste deel «De Verbintenissen» zelfs een derde druk het licht zag.

Wij verheugen ons ten zeerste over dit breed succes van het merkwaardig werk van Prof. Kluyskens dat de stevige basis gelegd heeft van de studie van ons Belgisch burgerlijk recht in de Nederlandsche taal.

Wij hebben reeds meerdere malen bij het verschijnen van de verschillende deelen van het werk van dezen auteur de gelegenheid gehad de zeer bijzondere verdiensten ervan te doen uitschijnen. De boeken van Prof. Kluyskens zijn inderdaad voor onze Vlaamsche rechtswetenschap een zeer kostbaar bezit. Beknopt en toch volledig, streng wetenschappelijk en toch niet overladen, overvloedig gedocumenteerd en toch uiterst klaar van indeeling en uitwerking, zijn zij tegelijkertijd ideale studieboeken voor onze studenten en tevens uiterst nuttige hulpwerken voor de praktijk.

De Schenkingen en Testamenten waarvan thans de tweede druk verscheen vereenigt in hooge mate al deze eigenschappen en er is geen twijfel aan dat dit werk ook verder nieuwe drukken tegemoet gaat.

René Victor.

BIBLIOGRAPHIE

Répertoire de la Jurisprudence immobilière et de la Construction 1900-1935. — Conférence des jeunes géomètres-experts de Bruxelles Imprimerie D. Van Keerbergen & Fils, Rue Pierre, 101, Brussel.

Ieder die zich in de praktijk bezig heeft te houden met betwistingen betreffende bouwaangelegenheden heeft noodzakelijkerwijze reeds zijn toevlucht moeten nemen tot het degelijk «Bulletin de la jurisprudence immobilière et de la construction» waarin met groote zorgvuldigheid en volledigheid de belangrijke rechterlijke beslissingen op dit gebied worden verzameld.

Dit bulletin staat echter niet steeds tot ieders beschikking en in menige bibliotheek ontbreekt deze periodiek.

Het is dan ook een uiterst gelukkige gedachte geweest van de Conférence des jeunes géomètres-experts de Bruxelles, een repertorium samen te stellen van alle rechterlijke beslissingen die sedert 35 jaar in dit bulletin werden opgenomen.

Het werk is een lijvig boekdeel geworden waarin meer dan 3000 rechterlijke beslissingen in korten inhoud werden weergegeven. Het alles is ingedeeld volgens een moderne en gemakkelijke methode.

Wij raden de advocaten, die een aangelegenheid die betrekking heeft met den onroerenden eigendom en met het bouwvak te bepleiten hebben, ten stelligste aan dit repertorium niet te verwaarloozen bij hun opzoekingen van rechtspraak. Het geeft een volledig gedacht van den stand der rechtspraak en het brengt talrijke beslissingen die in geen ander verzamelwerk te vinden zijn.

René Victor.

WETGEVING

VERSLAG uit naam van de Commissie van Justitie belast met het onderzoek van het Wetsontwerp houdende uitzonderingsbepalingen van tijdelijken aard in zake huurovereenkomsten. (Zie nr 21 van den Senaat.)

DE ECONOMISCHE EVOLUTIE EN DE HUUROVEREENKOMSTEN

Mevrouwen, Mijne Heeren,

Sedert den jongsten oorlog, werd het juridisch regime van de huurovereenkomsten grondig gewijzigd.

De bestendigheid van de huurovereenkomsten stemde steeds overeen met tijdperken uit onze economische geschiedenis waarin de vastheid van de munt, van de prijzen en van de vermogens toeliet overeenkomsten te sluiten waarvan de uitvoering aan geen enkele stoornis, althans wat hun duur betreft, was blootgesteld.

De economische gevolgen van den oorlog 1914-1918 en de economische verwikkelingen bij alle naties hebben daarin wijziging gebracht; de onbestendigheid is een normaal verschijnsel geworden; bij het afsluiten van de overeenkomst te voorzien, is moeilijk, zoo niet onmogelijk geworden. De meeste onvoorziene economische omwentelingen brengen de meest vooruitziende contractanten van de wijs. De nieuwe oorlog en zijn gevolgen moesten in de meest ernstige en de meest onvoorziene mate, de verhoudingen tusschen contractanten storen.

De kracht der feiten maakt de aanpassingen van het recht onvermijdelijk; het recht is geen schepping van den geest, geen zuivere abstractie: het is gebouwd voor de feiten en door de feiten. Wetten die al te blijkbaar in strijd zijn met de omvorming der feiten, zijn slechte wetten: zij zijn onrechtvaardig en lokken vanwege degenen die daaronder lijden de meest geweldige reacties uit. De sociale vrede, wel begrepen, in een gevoel van gelijkheid ten aanzien van beide contractanten, vergt dat de gemeenschappelijke last zou worden verlicht door het gemeenschappelijk offer, door een beter evenwicht in de verstrekkingen van partijen.

Noodzakelijkheid van een uitzonderlijke en tijdelijke wet op het stuk van huurovereenkomsten.

In feiten. — De mobilisatie van het leger heeft beslist in de economie van het land verregaande storingen teweeg gebracht.

De internationale toestand zelf, en meer voornamelijk de staat van oorlog tusschen verschillende Europeesche mogendheden, die aan deze mobilisatie vooraf is gegaan en haar heeft veroorzaakt, was reeds van zulken aard dat daardoor het economisch leven van België werd gestremd.

De gevolgen lieten zich voelen:

1° op den toestand van de gemobiliseerden die hun hardstede moesten verlaten en hun bezigheid opgeven;

2° op de gemobiliseerden wier beroepsbedrijvigheid kon worden voortgezet door henzelf, hun vrouw of hun bedienden, en op de niet-gemobiliseerden, in zooverre de mobilisatie en de economische gevolgen van den oorlogstoestand hun normale inkomsten moesten verminderen. De opschingen zelf hebben de bedrijvigheid van sommige ondernemingen vaak beïnvloed.

Een feitelijke toestand was dus het gevolg van de internationale beroering: de groote meerderheid der huurders en verhuurders zagen hun bedrijfsinkomsten en de opbrengst hunner goederen slinken.

Verschillende omstandigheden hebben dus samen bijgedragen tot de aanzienlijke inkrimping van de zaken en de winstderving van al degenen die daarvan afhingen:

- 1° Vermindering van de inkomsten der koopers;
- 2° Bekommering der koopers om voorraden in te slaan, die zij dus onbeschikbaar maken;
- 3° Vrees vanwege de koopers voorraden in te slaan van artikelen die niet volstrekt noodzakelijk zijn of die door den gang der gebeurtenissen konden worden bedreigd;
- 4° Verwijdering van de gemobiliseerden van hun woon- of verblijfplaats en vermindering van de bevolking;
- 5° Opscheping van beroepsmaterieel.

Het kan gewis niet worden miskend dat aanzienlijke kantonnementen, onder voorbehoud van hun afwisseling, ten bate van sommige gemeenten tegen hoogerbedeelde bezwaren, gedeeltelijk althans, kunnen opwegen.

Met andere woorden, kan het algemeen verschijnsel van een vermindering van de inkomsten, zoomin als het algemeen verschijnsel van een afnemende van den kooplust niet worden betwist, doch deze verschijnselen werken in een zeer ongelijke mate op specifieke gevallen, die zoo verscheiden als talrijk zijn. De grensstreken, waar de klanten vooral bestaan uit buitenlanders, vaak uit oorlogvoerende landen, zijn hard getroffen.

Dit geldt ook voor den toestand van de inkomsten der contractanten waarvan de eenen zwaar getroffen, de anderen in mindere mate, terwijl sommigen hun toestand zagen behouden of verbeteren, in vergelijking met wat hij was vóór September 1939.

Dergelijke toestand noopt den wetgever tot ingrijpen.

Hij kan natuurlijk niet ingaan op de strenge eischen dergenen die zich verzetten tegen elke wijziging der huurovereenkomsten of dergenen die aan de contractanten een vaste en algemeene wijziging van al de huren willen opzeggen.

Deze beide opvattingen stoken noch in rechten, noch in feiten met de werkelijkheid of met het rechtvaardigheidsgevoel waardoor het Parlement zich alleen mag laten leiden.

* * *

In rechten. — Gewis, de overeenkomst is de wet van partijen; gewis hebben de huurder en de verhuurder op een bepaald oogenblik en voor een duur, bepaald door hen of door de wet, vrij het bedrag bedongen van den huurprijs in verhouding tot den omvang van het verhuurd perceel en tot zijn gebruik. De verhuurder heeft zich verbonden den huurder vreedzaam te laten genieten van het verhuurde goed en de huurder verbond zich den prijs daarvoor te betalen.

Op het eerste gezicht zou de wetgever de bepalingen van de overeenkomst niet moeten kunnen wijzigen. Hij zou niet aan een van partijen mogen toelaten zich geheel of gedeeltelijk van zijn verplichtingen los te maken.

Het Burgerlijk Wetboek heeft evenwel sommige gevallen voorzien waarin de verplichtingen van partijen konden worden gewijzigd.

Zoo voorziet artikel 1722 van het Burgerlijk Wetboek dat, indien gedurende den huurtijd, het verhuurde goed door toeval geheel te niet is gegaan, de huur dan van rechtswege verbroken is. Het voorziet dat, indien het slechts ten deele te niet gegaan is, de huurder, volgens de omstandigheden, of een vermindering van den prijs

of de verbreking van de huur kan vorderen, en het voorziet dat, in geen van beide gevallen, aanleiding tot schadeloosstelling bestaat.

Het voorziet ook het geval dat, gedurende den huurtijd, het verhuurde goed dringende herstellingen behoeft en overweegt dan de mogelijkheid van een vermindering van den huurprijs of een verbreking van de huur. Hetzelfde beginsel geldt ook voor den pachter, ingeval de oogst geheel of gedeeltelijk door toeval verloren gaat.

Ik bepaal mij bij de aanduiding van sommige bepalingen waaruit de wil blijkt van den wetgever een zeker evenwicht tusschen de verstrekkingen van beide partijen te behouden. De afzonderlijke gevallen, door den wetgever opgesomd, sluiten in zich een beginsel krachtens hetwelk de huurprijs wordt verlaagd wanneer een onvoorzien feit of overmacht, zonder de schuld van partijen, hun toestand komt wijzigen in verband met de mogelijke vooruitzichten op het tijdstip van het sluiten der huurovereenkomst.

De mogelijkheid van uitzonderlijke omstandigheden, gelijkgesteld met toeval en waarbij de normale werking van de overeenkomst in het gedrang komt, is dus niet aan de auteurs van het Burgerlijk Wetboek ontgaan.

Het staat vast dat partijen het uitbreken van een Europeeschen oorlog noch zijne uitwerking op den economischen toestand van België hebben voorzien, zoomin als zij de gevolgen hebben voorzien van een mobilisatie van het leger zoowel voor de persoonlijke inkomsten der contractanten als voor den gang hunner zaken of hun bedrijfsinkomsten.

Zonder overdrijving, mag men zeggen dat dit tweevoudig verschijnsel vaak het evenwicht der verstrekkingen heeft verbroken. Men mag evenwel slechts met uiterste omzichtigheid aan de overeenkomst raken, want men moet aannemen dat de verhuurder, zoo men geen rekening hield met den invloed derzelfde feiten op zijn eigen toestand, ten onrechte het eenig slachtoffer zou worden waar het gaat om de huurovereenkomst.

De wetgever moet zorgen rechtvaardig en billijk te zijn en alles in het werk stellen opdat de bepalingen die hij goedkeurt en die uitgaan van een gedachte van rechtvaardigheid voor de eenen, geen onrechtvaardige daad voor de anderen kunnen worden.

Er kan hier geen sprake zijn van wetgeving in een enkele richting.

Het lot van beide contractanten verdient evenveel belangstelling.

Het omstandig onderzoek der artikelen zal dit aantoonen.

Gronden van vermindering of van verbreking

De invloed der mobilisatie en haar economische weerslag moet, ten aanzien van den huurder, worden nagegaan, in verband met het gebruik van de verhuurde zaak, in verband met haar bestemming en in verband met de bedrijfsinkomsten of andere inkomsten die, in de bedoeling van de contractanten, moesten dienen tot betaling van den huurprijs.

De uitzonderlijke en tijdelijke aard dezer wet moet den rechter verplichten rekening te houden met den toestand van den verhuurder, in zijn geheel beschouwd, dat wil zeggen met inachtneming van al de omstandigheden die zijn inkomsten konden beperken of zijn lasten verhoogen; aldus moeten in aanmerking komen: de leeftijd, de gezondheidstoestand, de gezinslasten, de financieele tegenslagen van den verhuurder.

Men moet immers beschouwen dat de verhuurder aan geen enkele verplichting tekort komt, vermits hij

de verhuurde zaak verschaft en vermits, buiten het persoonlijk geval van den gemobiliseerde, de vermindering toegestaan aan den huurder, wegens den invloed van de mobilisatie en van haar economische gevolgen op zijn inkomsten, afwijkt van het algemeen recht en wordt ingegeven door een economische opvatting en door een gevoelen van menschevriendheid en billijkheid.

Verband tusschen de waarde van het gehuurde goed en het bedrag van den huurprijs

In dit verband kan men een waarheid vooropzetten: de verhuurder zou er niet het minste belang bij hebben op het passief van den huurder lasten te handhaven die hij niet meer zou kunnen kwijten. Dit zou weldra voor gevolg hebben dat de toestand van den huurder zou gevaar loopen lastig te worden; de handelsbedrijvigheid zou er onder lijden en de waarde van het vaste goed zou er niets bij winnen.

Er valt niet aan te denken een gestadig verband te vestigen tusschen den huurprijs en de handelswaarde van het vaste goed, zooals sommige huurders beweren; dit zijn twee waarden waarvan de schommeling evolueert op een verschillend plan. Aldus, wanneer een muntercrisis uitbreekt of dreigt, dan veroorzaakt de wet van vraag en aanbod de stijging, zonder dat de markt der huurprijzen er de gevolgen van voelt.

Waarom heeft de Commissie een tegenontwerp opgesteld?

Het ontwerp der Regeering en het tegenontwerp der Commissie steunen over het algemeen op dezelfde beginselen en zijn ingegeven door dezelfde bezorgdheid.

Zoo de Commissie een tegenontwerp heeft ingediend, dan is het om de volgende redenen:

1° Zij oordeelt dat in eenmaal het lot van al de huurders, al dan niet gemobiliseerd of al dan niet handeldrijvend, moet worden geregeld;

2° Zij oordeelt dat de rechten van den bevoegden rechter ruim en soepel moeten zijn, maar nochtans moeten berusten op een reeks aanduidingen en grenzen die partijen behoeden voor alle willekeur en die de te treffen akkoorden of beslissingen plaatsen binnen de juiste grenzen van 's lands economie, zooals zij is voortgesproten uit den oorlog en uit de mobilisatie van het leger.

Door de aanduiding van een reeks grenzen, waarbinnen de debatten goed zijn opgesloten, zullen partijen worden aangezet tot minnelijke overeenkomsten; zij zullen reeds ruim bekend zijn met de gegevens van het vraagstuk om ze spontaan te kunnen oplossen en zonder beroep te doen op het gerecht;

3° In de mate van het mogelijke, oordeelt de Commissie dat de procedure van het gemeen recht moet worden gehandhaafd. Deze is vrij eenvoudig, laat verzoeningen toe en lokt zoo weinig mogelijk de bezwaren uit van de strafttermijnen, die enkel voor gevolg kunnen hebben de rechtbanken te overlasten.

Dit moet des te meer het geval zijn daar de getroffen beslissingen voortdurend voor herziening vatbaar zijn.

Het was onmogelijk den tekst van het regeeringsontwerp eenvoudig te wijzigen om hem aan te passen aan deze leidende gedachten.

Het was dus noodig een tegenontwerp op te maken dat geenszins in strijd met het ontwerp van de Regeering, maar het veelmeer aanpast aan een reeks voorwaarden die aan de Regeering bleken te zijn ontgaan.

Soepe en preventieve aard van het ontwerp

De Commissie verlangde een zeer lenige wet, waarvan de aanduidingen kunnen volstaan om aan partijen

toe te laten vrij onder zich besprekingen te voeren en het gerechtshof te vermijden.

Het schijnt wel dat de contracteerenden te goeder trouw gemakkelijk dezen uitslag zullen bereiken; de meest onhandelbare zijn voldoende ingelicht omtrent de vrijheid van beoordeeling die aan den magistraat wordt gelaten.

De Commissie wenscht dat de wet, door haar bepalingen zelf, de rechtsgedingen verminderde of vereenvoudigde; zij streefde er naar de minnelijke overeenkomsten, vóór of naar aanleiding van een verschijning vóór den rechter, te vermenigvuldigen.

Zullen het voordeel der wet niet genieten: de huurders die in hun zakencijfer of in hun bedrijfsinkomsten enkel in zulke maat werden getroffen als het normaal risico verbonden aan iedere overeenkomst; om deze reden werd van alle huurvermindering uitgesloten de storting lager dan of gelijk aan 15 t.h.; dezelfde redeneering kon nochtans niet gelden voor de gemobiliseerden.

De te algemeene voorwaarden, geïnterpreteerd door verschillende magistraten, loopen gevaar tegenstrijdige rechtspraken te doen ontstaan: derhalve vervangt het tegenontwerp der Commissie de onbegrensde macht van den rechter, die in het Regeeringsontwerp wordt voorzien, door een macht welke wordt beperkt door een reeks grenzen.

Aan den anderen kant loopen de al te strakke of al te nauwkeurige voorwaarden gevaar niet te beantwoorden aan de werkelijkheid en de taak van den rechter al te lastig te maken, door langdurige en ingewikkelde, zelfs kostelijke plichten van onderzoek op te leggen; derhalve laat het ontwerp genoeg vrijheid aan het recht van beoordeeling van den rechter.

De juiste maat ligt in soepele formules die de vriendschappelijke onderhandelingen of de verzoeningen vergemakkelijken en die toelaten de oplossing aan te passen aan elk geval.

Bedrag van den verminderingsvoet

Het is onmogelijk gebleken en — ware het mogelijk — gevaarlijk, den wetgever zelf eenvormige bedragen van vermindering te laten bepalen: elk geval staat op zich zelf en de rechter moet in feiten oordeelen. Het voornaamste is dat hij de zaak wel onderzoekt, er de elementen van vatte en met zorg naga; de wil van den wetgever is dat hij het verzoek om vermindering niet aanvaardt, indien de mobilisatie en haar gevolgen niet een tamelijk belangrijken weerslag hebben: de Commissie is het eens over een minimum van 15 t.h.; lager is er geen reden tot vermindering, want men dient aan te nemen dat elke huurovereenkomst een normaal risico in zich draagt dat moet afgetrokken worden van het abnormaal risico.

Men heeft lang geredetwist over de vraag of men een grens van vermindering moest bepalen: de overeenkomsten zijn immers wet voor partijen; de afwijking ervan, opgelegd aan een der ondertekenaars, mag niet buiten mate gebeuren: het offer moet gedeeld worden. Als algemeene thesis is de gedachte van het maximum voorzichtig; zij draagt er trouwens toe bij om de ongerechtvaardigde eischen in te toomen en partijen aan te zetten de vrijwillige overeenkomsten na te streven.

Het gaat niet op, dezelfde redeneering te houden voor de gemobiliseerde die, uit hoofde van de mobilisatie, wegens maatregelen van hoogerhand, kunnen verhinderd worden gebruik te maken van het gehuurd goed in een maat die 50 t.h. overtreft: het kan gebeuren dat zij om gewettigde redenen niet wenschen de huur op te zeggen, hetzij om een dure verhuizing te vermijden, hetzij omdat hun bedrijf in de wijk is gevestigd.

Dit zijn omstandigheden die afhangen van den duur der mobilisatie, en alleen de rechter kan dit beoordeelen voor een redelijken tijd, na afloop waarvan hij het geval kan herzien.

Ten slotte, mag men niet vergeten dat reeds vóór September 1939 de wet van vraag en aanbod eensdeels een daling der huurprijzen veroorzaakt had, en anderdeels, een grooter getal gelegenheden te huur gesteld; dit in zeer verschillende verhoudingen, volgens streek en plaats. De rechter mag dezen factor bij de beoordeeling niet over het hoofd zien en zal des te omzichtiger te werk gaan naar gelang de voorgebrachte huurovereenkomsten aangegaan of gewijzigd zijn geworden rond 1 September 1939.

Men kan al de punten die in aanmerking komen niet beperkend opsommen: alleen de rechter zal ze kunnen ontdekken bij het onderzoek van het geschil. Zoo moet hij nagaan in hoever hij rekening heeft te houden met de onverwachte valorisatie van den voorraad, wegens de door den huurder aangevoerde feiten om een vermindering van huurprijs te bekomen; daar zit ontegensprekelijk een winst die niet te niet gedaan wordt door de verplichting van herbevoorrading, vermits dit laatste over 't algemeen aan den huurder de winst zal laten van de waardevermeerdering.

Een ander uitzicht van het vraagstuk bieden de handelsondernemingen waarvan de stock spoedig van de hand is gegaan in dien paniektijd waarin de huisvrouwen hun kasten hebben willen volstoppen; een dergelijke verkoop staat gelijk met een verkoop over verschillende maanden; daar mag men geen rekening mede houden. Deze conjunctuur heeft vooral de voeding op het oog.

Het is haast overbodig te drukken op het onderscheid in den handel volgens de graden van noodwendigheid voor de bevoorrading: bij voorbeeld, blijft de voeding een eerste behoefte; het is minder dringend zijn kleding te hernieuwen en nog minder nieuwe meubelen aan te schaffen. Alleen de magistraat kan deze ontelbare zijden van het vraagstuk snappen; geen enkele wet had kunnen, op een rechtvaardige wijze, bedrijvigheden regelen die verschillen volgens plaats en oogeblik.

Bij voorbeeld: al de huurders die ofwel in actieven dienst staan van openbare besturen, of gepensionneerd zijn, worden door den oorlog of de mobilisatie van het leger niet getroffen zoo zij voort hun wedde of pensioen blijven trekken. Evenzoo indien de mobilisatie het lot van de hypothecaire schuldeischers aan dit van de eigenaars, in dien zin dat de vrederechter uitstel van betaling kon verleenen aan de hypothecaire schuldenaars die, als verhuurder, door de huishuurwet hen een gelijk of beter regime bezorgt.

Hypothecaire schuldvorderingen

Het ontwerp van de Regeering (art. 16) verbond het lot van de hypothecaire schuldeischers aan dit van de eigenaars, in dien zin dat de vrederechter uitstel van betaling kon verleenen aan de hypothecaire schuldenaars die, als verhuurder, door de huishuurwet getroffen worden.

De Commissie maakt drie opwerpingen tegen deze bepaling en stelt voor dezelve te verwerpen:

Ten eerste is het niet mogelijk zulke verschillende overeenkomsten als de leening en dienstverhuuringscontracten op hetzelfde juridisch en practisch plan te plaatsen zonder andere reden dan het zuiver toeval. Het is een vergissing, te meenen dat de leening noodzakelijk aangegaan werd om den huurprijs van het huis geheel of gedeeltelijk te betalen; zij werd dikwijls aangegaan o.m. om handelsverrichtingen te vergemak-

kelijken, en niets laat toe te gelooven dat de leener er in toegestemd heeft zijn lot te verbinden aan den stand van het pand, hetwelk slechts den waarborg en het bijkomende van de leening uitmaakt.

De tweede reden ligt in artikel 1244 (wet van 1936) van het Burgerlijk Wetboek, dat den hypothecairen schuldenaar voldoende wapent.

De derde opwerping is dat op een gevaarlijke en lastige wijze uitbreiding gegeven wordt aan de bevoegdheid van de vrederechters, alleensprekende rechters, in de ernstigste zaken.

Vergoeding in geval van opzeg

Zelfs indien het contract een vergoeding voorziet, zal er geen vergoeding verschuldigd zijn, wanneer de verbreking krachtens deze wet aangenomen wordt. Het geldt inderdaad een verbreking waarvoor partijen geen enkele verantwoordelijkheid dragen: artikel 1722 van het Burgerlijk Wetboek bevestigt dezelfde oplossing en onderhavig geval kan gelijkgesteld worden met het toeval.

Anders kan het gaan met de vergoedingen in het contract voorzien voor andere oorzaken dan de opzeg. De rechter moet dit beoordeelen in verband met de aan partijen opgelegde beslissing.

Dit zal het geval zijn wanneer de verhuurder belangrijke werken zal uitgevoerd hebben, vooral indien zij geschieden wegens de huurovereenkomst zelf en wegens den huurder en zijn bedrijf.

Dezelfde regel moet gelden voor den huurder volgens het beginsel «in rem verso», maar binnen de perken van dit principe; de rechter beoordeelt het geval op den datum van de verbreking.

ONDERZOEK VAN DE ARTIKELEN

Eerste artikel.

Het eerste artikel zet het beginsel voorop van het recht vermindering van den huurprijs of verbreking van de huurovereenkomst te vragen.

Uit den algemeenen tekst van dit artikel moet niet worden afgeleid dat al de partijen, huurder of verhuurder, gemobiliseerd of niet, het dubbel recht bezitten een vordering tot vermindering of verbreking in te stellen.

De hoofdstukken I en II duiden aan in welke gevallen en aan welke partijen dit recht wordt verleend.

Het eerste artikel duidt aan gedurende welk tijdperk de vorderingen mogen worden ingediend; dit tijdperk gaat in den dag der bekendmaking van de wet in het «Staatsblad» en verstrijkt op een datum te bepalen bij koninklijk besluit.

Men zal opmerken dat het eerste artikel enkel slaat op de huishuur: hieruit volgt dat de huurovereenkomsten voor landbouwgoederen en de landpachten, bedoeld in de wet van 29 Maart 1939, van de toepassing dezer wet zijn uitgesloten. Daarentegen zijn de lusthuizen en villa's daarin begrepen, terwijl het regeeringsontwerp dezelve uitsloot. Gewis, er bestaat een vermoeden dat de huurder van dusdanig goed aanzienlijke inkomsten geniet; het bewijs dat deze vermoedelijke welstand merklijk verminderd is, zal strenger zijn.

De wet is enkel toepasselijk op de huurovereenkomsten gesloten vóór 1 September 1939.

Partijen, die na dezen datum mochten hebben gecontracteerd, worden geacht het feit van de internationale ramp en van haar mogelijke economische gevolgen te kennen; indien zij hebben gecontracteerd, zonder den weerslag ervan te voorzien, dan moeten zij er het risico van dragen.

De volgende artikelen zullen aanduiden in welke

maat en in welke gevallen de transactionele overeenkomsten, gesloten vanaf 1 September 1939, in de betwiste gevallen zullen gehandhaafd blijven.

De Commissie heeft niet gewild dat partijen zich zouden kunnen beroepen op een clause van de huurovereenkomst die op voorhand de toepassing der nieuwe wet zou uitsluiten.

De uitdrukking «ondanks elk strijdig beding of overeenkomst» heeft deze beteekenis; het spreekt echter vanzelf dat na 1 September 1939 partijen vrij de bepalingen van de huurovereenkomst wijzigen zonder zich te moeten onderwerpen aan de nieuwe wet, indien zij zulks niet wenschen.

HOOFDSTUK I.

De gemobiliseerde huurders.

Art. 2. — Het is niet aan te nemen dat de moraal van de troepen zou worden aangetast; de gemobiliseerden mogen het gevaar eener uitdrijving tijdens de mobilisatie niet te duchten hebben, welke uitdrijving zou worden gewettigd door het verstrijken van den termijn of, indien de huurovereenkomst geen termijn bepaalt, op grond van artikel 1736 van het Burgerlijk Wetboek.

Iedere gemobiliseerde is er dus van verzekerd, buiten het voorbehoud gemaakt in de volgende artikelen, dat hij het voordeel van zijn huurovereenkomst kan behouden totdat hij, na zijn demobilisatie, den redelijken tijd heeft gehad om een ander perceel te huren.

De Commissie heeft de vraag besproken te weten wie als gemobiliseerde kon worden beschouwd. Zij heeft aangenomen dat diene vastgehouden aan de beteekenis daaraan gegeven door de wet van 24 Juli 1939.

Gewis zal de rechter, die over afzonderlijke gevallen moet uitspraak doen, weten te onderscheiden of de wijze of de plaats van de mobilisatie het gebruik van het goed of de inkomsten van den huurder merklijk vermindert. Aldus zijn het geval der beroepsofficieren, het geval der ter plaatse gemobiliseerden, de daadwerkelijke aard der mobilisatie, concrete begrippen die niet aan het toezicht van den magistraat ontsnappen.

Art. 3. — Artikel 3 verzekert aan de gemobiliseerden een bevoorrecht regime.

Hun afwezigheid uit hun haardstede is immers het gevolg van een bevel der overheid; het is een maatregel van hoogerhand en deze maatregel is van belang voor de gaansche collectiviteit, vermits hij er naar streeft de veiligheid van het land te verzekeren.

In sommige gevallen, zal de gemobiliseerde volledig het gebruik van het gehuurde goed verliezen, en in andere gevallen zal hij dit slechts gedeeltelijk verliezen indien zijn gezin het goed verder bewoont, ofwel indien hij er meubelen achterlaat.

In al deze gevallen wordt het gebruik van het gehuurde goed klaarblijkend beperkt of afgeschaft, in algemeene thesis.

Geldt het een voor handelsgebruik gehuurd goed, dan kan de toestand verschillende uitzichten bieden:

Immers de uitbating van een handel kan de bijzonderste aanleiding tot de huurovereenkomst zijn, terwijl in de burgerlijke huurovereenkomsten de betrekking van het gehuurde goed door de personen of door de meubelen de bijzonderste oorzaak van de overeenkomst is. Het kan dus gebeuren dat de handel volledig verlaten is: de gemobiliseerde beenhouwer die zijn beenhouwerij sluit, de bakker die zijn bakkerij sluit, de schoenmaker die zijn werkplaats sluit. Dit zal vooral het geval zijn in soorten handel waar de persoonlijke geschiktheid van den gemobiliseerde tot uiting kwam.

In de handelshuurovereenkomsten waar de huurder zich ertoe beperkte goederen te verkoopen die hij had

gekocht, is de toestand van den gemobiliseerde nog verschillend. Het zal nog vaker gebeuren dat de gemobiliseerde, eenvoudige handelaar, zijn uitbating voortzet door zijn vrouw of door aangestelden. Het zal minder vaak gebeuren dat de ambachtsman, gedeeltelijk handelaar, het bedrijf voortzet in dezelfde voorwaarden.

Het komt er dus voor den gemobiliseerde op aan te beoordeelen in welke maat hij verder wil genieten van het goed dat werd gehuurd voor het gebruik, waartoe het was bestemd, en, volgens de gevallen, voorziet artikel 3 dat hij verbreking van de huurovereenkomst of vermindering van den huurprijs mag aanvragen.

De aangeteekende brief wordt medeondertekend door den korpsoverste of door iedere militaire overheid, die bevoegd is om te getuigen dat de gemobiliseerde onder de wapens is, en vermeldt het militair adres.

Art. 4. — De Commissie stelde zich tot taak de houding, aan te nemen door den gemobiliseerde, te vergemakkelijken.

Er bestaat inderdaad een zeker vermoeden dat degene die niet meer thuis is, minder genot heeft van de zaak voor het bedongen doeleinde verhuurd, of dat zijn bedrijfsinkomsten verminderd zijn.

Dit vermoeden is evenwel niet volstrekt; het is een vermoeden «*Juris tantum*» dat door den verhuurder kan worden betwist.

In de onderstaande omstandigheden, zal de verhuurder het recht hebben dit vermoeden van de hand te wijzen.

De Commissie stelt voor aan dit vermoeden de volgende gevolgen te geven:

1° De vermoedelijke vermindering wordt beperkt tot 25 t.h.

De huurder moet enkel den verhuurder beteekenen dat hij een vermindering met 25 t.h. of met minder dan 25 t.h. aanvraagt. Deze vermindering is hem van rechtswege verworven, zoo de verhuurder, gedurende 15 dagen na ontvangst van bedoelde aanvraag, werkeloos blijft, doch het zal gebeuren, ofwel dat de huurder meer dan 25 t.h. vraagt, ofwel dat de verhuurder van rechtswege een lagere voet van vermindering eischt. In beide gevallen, wordt de zaak voor den rechter gebracht.

Men stelt voor dat de vermindering door den rechter bepaald zou ingaan vanaf den dag der mobilisatie. Dat is natuurlijk billijk vermits de mobilisatie oorzaak was van de storing die de aanvraag wettigde.

2° Aan den anderen kant, evenwel, is het wenschelijk als definitief voor het verleden te beschouwen de overeenkomsten die vrij tusschen partijen werden gesloten na de mobilisatie van den huurder en, om dezelfde redenen, voor definitief en niet vatbaar voor terugvordering te beschouwen de spontaan door den huurder gedane betalingen; anders ware het gesteld zoo de verhuurder, door een ingebrekestelling, den huurder zou bedreigd hebben met een rechtstervordering, met de kostbare en onaangename gevolgen die zij na zich sleept, omdat men, in dergelijk geval, niet zou kunnen zeggen, dat de huurder stilzwijgend erkende dat de huurprijs geen vermindering moest ondergaan.

Art. 5. — Een andere mogelijkheid voor den gemobiliseerden huurder is de verbreking van de huur aan te vragen.

Er bestaat inderdaad vermoeden dat degene die het verhuurde goed heeft verlaten, daarvan het genot niet meer heeft.

Hier geldt het ook een vermoeden dat degene die het verhuurde goed heeft verlaten, daarvan het genot niet meer heeft.

Hier geldt het ook een vermoeden «*Juris tantum*», want vaak zal het gebeuren dat het handelsgebruik

slechts ten deele verloren ging, of zelfs heelemaal niet, zoo het bedrijf wordt voortgezet door de vrouw, door de bedienden, of door de kinderen.

Dezelfde redeneering geldt voor de burgerlijke huur-overeenkomst.

Derhalve houdt het vermoeden slechts steek zoo de verhuurder het niet betwist. Het gaat hier om een gewichtig besluit voor beide partijen. Het bleek noodzakelijk den verhuurder een maand tijd te gunnen om zijn beslissing te nemen. De verhuurder kan, binnen de maand na de beteekening door den huurder van de aanvraag tot verbreking, de zaak bij den vrederechter aanhangig maken om haar te betwisten. De rechter doet uitspraak.

Het zal ook gebeuren dat er, om feitelijke redenen, waarvan de verscheidenheid geen opsomming toelaat, een rechtmatig belang voor en van partijen, en soms voor beiden, zal liggen in het uitstellen van het tijdstip der verbreking.

Artikel 5 voorziet dat de rechter, rekening houdend met al de feitelijke omstandigheden die vóór hem worden uiteengezet, soeverein den datum bepaalt waarop de verbreking ingaat.

Zij kan trouwens met terugwerkende kracht op den dag der mobilisatie ingaan.

Art. 6. — De Commissie achtte noodzakelijk een bepaling in te lasschen, die den huurder eenerzijds zou vrijwaren tegen elke overdrijving, en den verhuurder anderzijds ook zou beschermen.

Het kan inderdaad gebeuren dat een gemobiliseerde huurder een vermindering van huurprijs met bijvoorbeeld 60 t.h. zou bekomen, en dat de verhuurder betoogt dat hijzelf in de gelegenheid is het goed tegen aanzienlijk voordeliger voorwaarden te verhuren.

In dit geval bleek het dat, vermits de huurder een al te aanzienlijke genotsvermindering onderging, het anti-economisch en onbillijk ware, den eigenaar te beletten zich een normaal inkomen te verzekeren en derhalve stelt de Commissie voor dat, ingeval de vermindering 50 t.h. overschrijdt, de verhuurder het recht heeft verbreking aan te vragen.

Men zal evenwel opmerken dat de huurder gedurende zes maand het voordeel van de vermindering kan genieten, alvorens op dergelijke aanvraag kan worden ingegaan.

Deze termijn zal den huurder toelaten schikkingen te nemen om de bezwaren, waarmede verhuizing en verbreking gepaard gaan, te verminderen.

Het bleek ook billijk dat zoo de huurder, in gebreke gesteld den bedongen of door den rechter verlaagden huurprijs te betalen, deze betaling weigert, de verhuurder verbreking van de huur mag aanvragen.

Inderdaad, de vermindering werd bepaald met inachtneming van de oogenblikkelijke mogelijkheden van den huurder en het valt op te merken dat de gemobiliseerde, die verbreking kon aanvragen, verkoos de huur te behouden.

Art. 7. — Dit artikel heeft voor doel den rechtzoekende op zijn hoede te stellen die, reeds een voordeel bekomen hebbende, de kans wagen zou, zonder ernstige reden, een nog grooter voordeel te verkrijgen. In dit geval loopt de al te vermetele aanlegger gevaar elke vroeger bekomen oplossing andermaal ter sprake te zien brengen.

Met andere woorden, wanneer over dergelijk geschil overeenkomsten werden gesloten of vonnissen gewezen, zal de poging tot herziening voor gevolg hebben dat alles andermaal ter sprake komt. De rechter wordt opnieuw meester van de nieuwe oplossing en is, in niets, aan de vroegere gehouden.

Hij zou, even goed, een verbreking kunnen uitspre-

ken die niet was bekomen, en den voet der reeds bekomen vermindering verhoogen of verlagen.

Art. 8. — Deze bepaling heeft voor doel een tamelijk langen termijn te voorzien om den gemobiliseerden huurder of verhuurder, den tijd te gunnen om zich vrij te maken om te verschijnen; of zijn verschijning of de raadpleging van een advocaat beter te doen samenvallen met een der hem verleende verlofdagen.

Om elke vergissing te voorkomen, moest een behoorlijke termijn worden voorzien.

HOOFDSTUK II.

De niet gemobiliseerde huurders.

Art. 9 en 10. — Deze artikelen bepalen in algemeene bewoordingen de voorwaarden waarin de huurder een vermindering van huurprijs kan vragen.

De Commissie acht dat aan elke verhuring een normaal risico verbonden is van verslapping van zaken, evenzeer als de normale kans van verbetering der zaken nooit een verhooging met zich brengt van den overeengekomen huurprijs.

Hier kan de Commissie slechts een forfaitair bedrag voorstellen; zij is het eens geworden over een marge van 15 t.h.

Wanneer de storingen de uitbating van het gehuurd goed of de bedrijfsinkomsten met minder van 15 t.h. verminderen, dan blijft de huurprijs behouden volgens het bedrag van het contract.

Men kan dus eventueel slechts een vermindering bedingen wanneer ernstige storingen de uitbating van het gehuurd goed of de bedrijfsinkomsten met meer dan 15 t.h. hebben verminderd.

Het zal den rechter moeilijk vallen te gaan berekenen en na te zien op een wijze die hem de mathematische zekerheid geeft van deze verhouding. Het is redelijk dat bij twijfel of betwisting rond deze marge van 15 t.h., de rechter redelijkerwijze zou dienen uitspraak te doen alsof zij de 15 t.h. niet overtreft.

Anderzijds, is het de Commissie voorgekomen dat een maximum zou moeten bepaald worden en dat in geen geval de vermindering van den huurprijs 50 t.h. zou mogen overschrijden.

Zoo moet het begrepen zijn dat, zoo een vermindering schommelt tusschen 1 en 50 t.h., zij pas in werking treedt vanaf een vermindering van gebruik of inkomsten met 15 t.h., in dien zin dat, moest de vermindering van huurgebruik of inkomsten 25 t.h. bedragen, de vermindering van huurprijs zou bedragen 25 min 15, hetzij 10 t. h. ! Beloopt de vermindering van gebruik of inkomsten 35 t.h., dan zou de vermindering van huurprijs beloopt 35 min 15, zegge 20 t.h.

Het dient verstaan dat het normaal risico steeds moet afgetrokken worden van het door de wet bedoelde abnormaal risico: het maximum van 50 t.h. mag niet overtroffen worden. Is de verlaging van 65 t.h., dan zal de vermindering 50 t.h. bedragen; bereikt zij 70 t. h., dan beloopt de vermindering 50 t.h.

Anderzijds kan het gebeuren dat de daling van het uitbatingcijfer of van de bedrijfsinkomsten de marge van 50 t.h. overtreft: in dit geval, en zonder dat het noodig weze ditmaal nog het normaal risico van 15 t.h. af te trekken, zal de huurder om de verbreking zijner huurovereenkomst kunnen verzoeken.

Zij zal hem niet ambtshalve verleend worden omdat, naar den geest van het ontwerp, wanneer het gaat om een niet-gemobiliseerden verhuurder, de vrederechter op gelijke wijze rekening moet houden met den toestand der beide contractanten. Het kan dus zelfs

gebeuren, in deze veronderstelling, dat de toestand van den verhuurder de weigering wettigt van de door den huurder aangevraagde verbreking.

Deze commentaar maakt elk voorbehoud ten aanzien van het onderzoek door den rechter van den toestand van den verhuurder. (Zie commentaar bij artikel 15.)

Art. 11. — Met de bedoeling de respectieve stellingen der beide partijen in evenwicht te brengen, heeft de Commissie het geval onderzocht waarin de verhuurder er belang zou bij hebben zelf het huis te betrekken en het zelf uit te baten om het normaal inkomen van zijn eigendom te herstellen ofwel het geval waarin de verhuurder een voordeelijker huur-overeenkomst zou kunnen aangaan met een nieuwen huurder.

De Commissie laat aan den verhuurder het recht om de verbreking van de overeenkomst te vragen, indien de rechter tot een vermindering van meer dan 25 t.h. van den huurprijs beslist.

Dit recht moet hij uitoefenen binnen de maand na de betekening van de rechterlijke eindbeslissing.

De voorziening in verbreking is niet schorsend.

Zij moet een opzegging van drie maand eerbiedigen.

In dit geval zal men opmerken dat de verbreking niet hoeft aangevraagd, maar enkel moet beteekend.

Art. 12. — Artikel ss voorziet, in het geval eener vermindering met meer dan 25 t.h., het recht voor den verhuurder de verbreking van de huurovereenkomst te betekenen.

Hij moet evenwel een opzegging van drie maand in acht nemen. Het spreekt van zelf dat deze bepaling geen inbreuk mag maken op den termijn die mocht worden bepaald in de huurovereenkomst. Deze opzegging dient dus verstaan in de mate waarin zij niet het verstrijken van de huurovereenkomst overschrijdt.

Artikel 12 legt dezelfde opzegging op, in het geval eener vermindering met meer dan 25 t.h., bij afwijking van artikel 1736 van het Burgerlijk Wetboek.

Aan den anden kant blijft het voordeel van artikel 1731 van het Burgerlijk Wetboek hem verworven, zelfs indien de vermindering van huurprijs minder bedraagt dan 25 t.h.

HOOFDSTUK IV.

Algemeene bepalingen.

Art. 13. — Dit artikel slaat op de bevoegdheid en het rechtsgebied.

De vorderingen, voorzien bij de wet, behooren alle tot de bevoegdheid van den vrederechter van de plaats waar het onroerend goed gelegen is.

Deze bepaling wijkt af van het gemeen recht wat betreft de territoriale bevoegdheid.

Het vonnis betreffende huurovereenkomsten, waarvan de jaarlijksche huurprijs niet 2.500 frank overschrijdt, wordt in hoogsten aanleg gewezen. Het was niet mogelijk een geografisch onderscheid te maken in opzicht van het rechtsgebied, ofschoon de gemiddelde huurprijzen merkkelijk schommelen tusschen de groote steden, de kleine steden en de landelijke streken.

Het ontwerp is er om bezorgd ten spoedigste het lot der contracteerenden vast te stellen en vermindert dan ook tot vijftien dagen den termijn van beroep. In opzicht der kosten, maakt het ontwerp de tusschenkomst van pleitbezorgers in beroep facultatief; de kosten van hun bemoeiingen worden niet begroot.

Eensgezind wou de Commissie de gerechtskosten verminderen en met dit doel, stelt zij voor dat de

dagvaardingen worden beteekend overeenkomstig de nieuwe artikelen 49 en 50 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging (koninklijk besluit n° 300 van 30 Maart 1931, eerste artikel). Deze bepalingen waren enkel toepasselijk wanneer het bedrag van den hoofdeisch niet het bedrag van den hoogsten aanleg, nl. 1.000 frank, overschreed. Het ontwerp der Commissie brengt op 2.500 frank het bedrag van de hoofdvordering beneden hetwelk dezelfde procedure zal toepasselijk zijn.

Art. 14. — Het ontwerp strekt ertoe de procedure te bespoedigen en haar versnippering en verspreiding te voorkomen.

Daarom laat artikel 14 toe aan den huurder, die wordt gedagvaard tot betaling of verbreking of ontzuiming wegens wanbetaling, een tegenvordering in te stellen tot vermindering of verbreking van de huurovereenkomsten in de voorwaarden door het ontwerp voorzien.

Met andere woorden, tegen de vorderingen voortvloeiende uit het gemeen recht kunnen vorderingen worden gesteld die voortvloeien uit de uitzonderlijke en tijdelijke huishuurwet.

Wegens dezelfde redenen zal de deurwaarder niet mogen executeeren en mag de magistraat de vorderingen tot betaling of tot verbreking of tot uitdrijving wegens wanbetaling niet vonnissen, indien de huurder gebruik maakt van een der vorderingen voorzien bij de nieuwe wet en alvorens hij daarover uitspraak heeft gedaan.

Art. 15. — Deze bepaling is veruit de belangrijkste. Zij beheerscht inderdaad de elementen waardoor de rechter zich moet laten leiden, hetzij om den huurprijs te verlagen, hetzij om aan een van partijen verbreking toe te staan in de gevallen, waarin het recht haar aan te vragen, aan een van partijen wordt erkend.

De Commissie was er vooral om bezorgd het aantal rechtsgedingen te verminderen. De bepalingen der wet stellen partijen in de mogelijkheid hun kansen en hun risicos te berekenen, en bij minnelijke schikking tot verstandhouding te komen.

Kon tusschen partijen spontaan geen verzoening worden bekomen, dan wordt den rechter, bij artikel 15, aanbevolen, te trachten partijen te verzoenen. De Commissie acht en wenscht dat het niet-slagen der verzoening uitzondering zal zijn; zij meent dat, over het algemeen de rechtzoekenden zullen begrijpen dat het in hun belang ligt een vonnis te voorkomen.

Ingeval de rechter partijen niet kon verzoenen, ziehier de grondslagen waarop hij moet steunen bij het berechten van de bij hem aanhangige aanvragen:

1° Hij moet uitspraak doen naar billijkheid, d.w.z. dat zijn beslissing soepel genoeg moet zijn om den feitelijken toestand van beide partijen niet te benadeelen; hij moet trachten den waren toestand te benaderen, zonder het recht al te strak toe te passen.

Deze aanbeveling is des te meer gepast daar het telkens om een specifiek geval gaat: dat de beroeps- of handelstoestanden of de persoonlijke toestanden even verscheiden zijn als de weerslag dien de economische gevolgen van de mobilisatie en haar nasleep op het lot van huurders en verhuurders hebben kunnen uitoefenen.

2° De eenige oorzaak van storing waarmede de rechter rekening mag houden ligt in de rechtstreeksche economische gevolgen van de internationale beroering en meer voornamelijk van de mobilisatie van het Belgisch leger. Mogen dus niet in aanmerking komen, de economische gevolgen van feiten dagteekenend van vóór 1 September 1939; namelijk van de afwisselende

economische crisissen door al de partijen sedert de periode van na den oorlog 1914-1918 gekend.

Deze economische crisissen hebben tijdperken van welvaart met hun keerzijde gekend; het zijn verschijnselen geworden waarmede partijen voldoende bekend waren bij het opmaken van huurovereenkomsten.

De rechter zal dus een onderscheid moeten maken tusschen de overige oorzaken, als daar zijn de ongeschiktheid, de vroegere financieele moeilijkheden, en in aanmerking nemen de wijze waarop de huurders vóór 1 September 1939 hun huur betaalden.

Twee soorten gevolgen komen in aanmerking:

- 1° Verlaging van den omzet voor de handelaars;
- 2° Waar het geldt burgerlijke huurovereenkomsten, vermindering der bedrijfsinkomsten.

Komen dus niet in aanmerking: de inkomsten van de huurders die, op het tijdstip van het afsluiten der overeenkomst en in de bedoeling van partijen, niet moesten dienen om normaal de huur te betalen.

In elk geval, moet de rechter zijn toevlucht nemen tot de wijzen van onderzoek door het gemeen recht voorzien. Ingeval hem bewezen wordt dat hij in dwaling werd gebracht, zou hij, in zijn uitspraak, rekening kunnen houden met de kwade trouw van partijen.

De storingen in den handel verschillen volgens de streek en volgens de bedrijven. Hier moet men zich verlaten op de gewestelijke bevoegdheid van den vrederechter, die rekening moet houden met al de feitelijke omstandigheden die hem worden onthuld: toeplaatselijke bedrijven, onderzoek van het economisch neming en afnemings van het verbruik, onderzoek der hinterland van het kanton, en, over het algemeen, invloed der kantonnementen op de bedrijvigheid, vermindering van de bevolking door de mobilisatie, kortom, een onderzoek van de elementen der handelsklienteel onder al haar vormen.

Hij moet ook rekening houden met de prijzen, de factuurboeken nagaan, aan de hand daarvan den betrekkelijken omvang der aankopen vóór en sedert 1 September 1939 vergelijken. De magistraat moet een onderscheid maken tusschen de jaarbedrijven en de seizoenbedrijven. Voor deze laatste, spreekt het vanzelf dat hij zijn berekeningen niet mag maken volgens het tijdperk dat onmiddellijk op de mobilisatie volgt. Hij kan dit slechts doen wanneer hij de jaargetijden kent gedurende dewelke de speciale bedrijven vooral werken, en den weerslag van de mobilisatie op hun zakencijfer.

Aldus komt de hotelnijverheid niet in aanmerking voor den wintertijd. Rekening kan evenwel worden gehouden met den invloed van den oorlog en de mobilisatie gedurende het einde van het hotelseizoen 1939 na 1 September.

Dit zijn feitelijk omstandigheden die uiterst veranderlijk zijn en aan dewelke de magistraten hun volle aandacht zullen moeten schenken.

Het zal ook gebeuren dat de huurder talrijke bijhuizen bezit over heel het land: de billijkheid wil dat de plaatselijke toestand van het vaste goed dat het voorwerp is van het geschil, zou worden in acht genomen; maar nochtans zou de rechter het geval niet mogen over het hoofd zien waarin de toestand van den huurder in het algemeen voorspoedig is.

Geen enkel verslag zou al de partikuliere gevallen kunnen beschrijven waarover de rechter zou kunnen uitspraak doen. Dit verslag kan aan den magistraat slechts algemeene aanduidingen geven; maar nochtans moet de geest van het ontwerp door den rechter grondig gekend zijn.

Aldus zal de rechter moeten rekening houden met

den toestand van beide partijen en niet alleen met den toestand van den huurder, en voor dezen laatste kan er alleen spraak zijn van de gevolgen van den Europeeschen oorlog en van de Belgische mobilisatie op de inkomsten, die volgens de vooruitzichten van partijen, moesten dienen om de huur te betalen. Er wordt ook bepaald dat er zou worden rekening gehouden met de buitengewone lasten en baten die voor de contracteerenden voortvloeien uit de niet betwiste bepalingen van de huurovereenkomst.

De rechter bezit een zeer soepel en zeer ruim recht in dezen zin dat hij, zoo hij een vermindering van huurprijs bepaalt, volgens het onderzoek van de feiten daaraan terugwerkende kracht kan verlenen tusschen 1 September 1939 en den datum van de indiening der vordering.

Hij heeft ook het recht den duur van de vermindering te beperken of het tijdstip der verbreking uit te stellen, dit alles zonder wel te verstaan afbreuk te doen aan de akkoorden tot stand gekomen tusschen partijen of aan de betalingen gedaan na 1 September 1939.

Art. 16 en 17. — Deze bepalingen strekken er toe, indien noodig, alle partijen tegenover mekaar te brengen die, ten aanzien van het verhuurde goed, optreden als verhuurder, hoofdverhuurder, onderhuurder, derwijze dat, zoo de wijzigingen van het contract van onderverhuring kunnen aanleiding geven tot verandering van het hoofdcontract het onderzoek kunne geschieden binnen het raam van één enkele bespreking en dat slechts één vonnis geveld worde.

Art. 18. — De wet is niet alleen uitzonderlijk en van tijdelijken aard, doch zelfs tijdens haar toepassing, zijn de minnelijke of rechterlijke beslissingen hoofdzakelijk vatbaar voor herziening.

Art. 19. — De vreemdelingen vallen onder de uitzonderlijke wet op voorwaarde dat de Staat waarvan zij de onderdanen zijn of laatst waren aan de Belgen op het stuk van huurovereenkomsten dezelfde behandeling toekent op zijn grondgebied.

Een misverstand dient vermeden: het is niet noodig dat de vreemde Staat gelijkaardige bepalingen als deze zou aangenomen hebben en op de Belgen toepasselijk gemaakt. Men kan zich trouwens moeilijk voorstellen dat twee Staten op eenzelfde wijze gaan wetten maken over een onderwerp dat zoozeer vastzit aan hun eigen economie.

Het volstaat dat op het stuk van huurovereenkomsten, de wetten die in het vreemde land toegepast worden ook op de Belgen toepasselijk zijn.

* * *

Het aldus gewijzigd wetsontwerp werd door uw commissie goedgekeurd, met 11 stemmen tegen één bij één onthouding.

Het verslag werd eenparig goedgekeurd.

De Verslaggever,
COULONVAUX.

De Voorzitter,
H. ROLIN

TEKST DOOR DE COMMISSIE VOORGESTELD

Eerste artikel. — Te rekenen van den dag van de bekendmaking dezer wet en tot op den bij koninklijk besluit te bepalen datum, kunnen de huurovereenkomsten voor woongelegenheid, handels- of gemengd gebruik, of lustgelegenheid, gesloten vóór 1 September 1939, ondanks elk strijdig beding of overeenkomst, het voorwerp uitmaken van aanvragen tot vermindering van huurprijs of tot verbreking, of verlengd worden, in de voorwaarden en volgens de modaliteiten hierna bepaald.

EERSTE HOOFDSTUK.

De gemobiliseerde huurders.

Art. 2. — Behoudens het hierna bepaalde, worden de huurovereenkomsten der gemobiliseerde huurders, met of zonder tijdsbepaling gesloten, van rechtswege verlengd tot drie maand na demobilisatie van den huurder.

Art. 3. — De sedert meer dan een maand gemobiliseerde huurder, die beweert niet meer in staat te zijn zijn huur te betalen, kan, op elk oogenblik, bij aangeekend schrijven, aan den eigenaar, hetzij vermindering van den huurprijs van kracht op het oogenblik zijner mobilisatie, hetzij verbreking van de huur aanvragen.

De brief wordt tegengeteekend door den commandant der eenheid of door elke militaire overheid bevoegd om te getuigen dat de gemobiliseerde onder de wapenen is en vermeldt het militair adres.

Art. 4. — Vraagt de huurder een vermindering van den huurprijs gelijk aan of lager dan 25 t.h., dan is deze vermindering hem van rechtswege verworven behoudens andersluidende beschikking van den rechter die kennis neemt, binnen de veertien dagen na ontvangst van bedoelde aanvraag, van een dagvaarding tot intrekking van de vermindering.

Vraagt de huurder een vermindering van den huurprijs aan boven 25 t.h. en bekomt hij geen instemming van zijn verhuurder binnen de veertien dagen na ontvangst door dezen van de aanvraag, zoo komt hem slechts een vermindering toe ten beloope van 25 t.h., behoudens andersluidende beschikking van den rechter bij wien door den huurder een aanvraag aanhangig wordt gemaakt tot bepaling van een vermindering tegen een hooger voet, of door den verhuurder zijn verzet tegen eenige vermindering.

De vermindering van den huurprijs door den huurder bij toepassing dezer wet bekomen, gaat in, met terugwerkende kracht, op den dag zijner mobilisatie, zonder dat zij evenwel voor het verleden inbreuk kunne maken op de verworven rechten die voor partijen mochten voortvloeien, hetzij uit een akkoord, onderling sedert de mobilisatie van den huurder gesloten, hetzij uit betalingen door dezen laatste buiten elke ingebrekestelling gedaan.

Art. 5. — Vraagt de huurder de verbreking van de loopende huurovereenkomst, dan bekomt hij deze van rechtswege een maand na zending, bij aangeteekend schrijven, van zijn verzoek aan den verhuurder, tenzij inmiddels deze laatste hem zijn weigering hebben beteeekend met dagvaarding om te verschijnen ten einde te hooren zeggen dat de huurovereenkomst behouden blijft; wordt de verbreking door den rechter uitgesproken, dan bepaalt deze den datum waarop zij ingaat.

Art. 6. — Wanneer een vermindering van huurprijs boven 50 t.h. aan den verhuurder gedurende meer dan zes maand werd opgelegd, dan heeft deze het recht aan den rechter verbreking van de huur te vragen. Hij kan zulks ook zoo de huurder in gebreke bleef den overeengekomen of door den rechter bepaalden huurprijs te betalen.

Art. 7. — Elke eisch ingesteld hetzij door den gemobiliseerden huurder, hetzij door den verhuurder, maakt de tegenpartij ontvankelijk, hetzij om de door haar tijdens vroegere onderhandelingen toegestane verminderingen van huurprijs andermaal ter sprake te brengen, hetzij om de wedereisch die bij deze wet voorziene aanvraag tot verbreking aanhangig te maken.

Art. 8. — De gemobiliseerde huurders, die de toe-

passing dezer wet aanvragen, kunnen van den rechter de schorsing vorderen van de rechtspleging, tegen hen door den verhuurder ingesteld, voor een duur die twee maand niet overschrijdt; dit geldt eveneens tegenover den gemobiliseerden verhuurder.

HOOFDSTUK II.

De niet gemobiliseerde huurders.

Art. 9. — Kan van den rechter een vermindering van den huurprijs vragen, de niet gemobiliseerde huurder die beweert niet meer in staat te zijn den last van zijn verplichtingen te dragen, hetzij wegens ernstige storingen in het genot van de verhuurde percelen, hetzij wegens een vermindering van zijn bedrijfsinkomen met ten minste 15 t.h. wegens de economische omstandigheden voortspruitende uit de mobilisatie.

De door den rechter gelaste vermindering mag niet 50 t.h. van den huurprijs overschrijden.

Art. 10. — Zoo de huurder bewijst dat, uit hoofde van hoogerbedoelde omstandigheden, hij niet meer in staat is den last van een met 50 t.h. verminderden huurprijs te dragen, dan kan hij verbreking van de huur aanvragen.

Art. 11. — Werd de huur voor een bepaalden termijn gesloten, dan kan de verhuurder wien een vermindering van huurprijs met meer dan 25 t.h. werd opgelegd, binnen de maand na de beteekening van de rechterlijke eindbeslissing, den huurder de verbreking van de huur beteekenen, met drie maand opzegging.

Art. 12. — Werd de huur zonder tijdsbepaling gesloten, dan moet dezelfde opzeggingstermijn worden in acht genomen door den verhuurder, wien een vermindering van huurprijs werd opgelegd, en die gebruik wil maken van het recht van verbreking hem door de wet erkend.

HOOFDSTUK III.

Algemeene bepalingen.

Art. 13. — De vorderingen krachtens deze wet behorende tot de bevoegdheid van den vrederechter van de plaats waar het onroerend goed gelegen is. De rechter doet uitspraak in hoogsten aanleg, indien de jaarlijksche huurprijs niet meer bedraagt dan 2.500 frank, en de dagvaardingen tot bedoeld bedrag geschieden overeenkomstig titel X van Boek I van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging.

Het beroep wordt aangebracht voor de Rechtbank van eersten aanleg zetelend met drie rechters. De termijn van beroep wordt tot vijftien dagen teruggebracht. De bijstand van pleitbezorgers is niet verplichtend gesteld. De kosten van hun bemoeiingen worden niet begroot.

Art. 14. — De aanvragen tot vermindering van huurprijs of verbreking van huur kunnen eveneens worden aangebracht door middel van exceptie voor elk rechtscollege waarbij door den verhuurder een vordering tot betaling of tot verbreking of ontruiming wegens wanbetaling werd ingediend.

Elk vonnis gewezen op dergelijke vordering wordt eventueel geschorst, zoo de verweerder bewijst dat hij de dagvaarding tot vermindering of verbreking bij de wet voorzien, deed beteekenen.

Art. 15. — De rechter die kennis neemt van de aanvragen tot vermindering van huurprijs, tot verzet tegen vermindering of tot verbreking, tracht partijen te verzoenen; slaagt hij daar niet in, dan doet hij uitspraak naar billijkheid, rekening houdend niet alleen met de storing in het genot van de verhuurde goederen door de legermobilisatie en met de economische gevol-

gen, voor de bedrijfsinkomsten van den huurder, doch ook met den stoffelijken toestand van den verhuurder of de verliezen of winsten die rechtstreeks of onrechtstreeks voor beide partijen uit de huurovereenkomst voortvloeien of voortgevloeid zijn.

Zelfs in geval de huurder niet gemobiliseerd is, kan hij de vermindering van den huurprijs op een lateren datum doen ingaan dan dien van de indiening der aanvraag, zonder dat inbreuk kunne worden gemaakt op de verworven rechten die voor partijen mochten voortvloeien, hetzij uit betalingen door den huurder bij elke ingebrekestelling gedaan. Hij kan eveneens den duur van de vermindering beperken of de verbreking van de huur tot een verder afgelegden datum uitstellen dan dien door den verhuurder bepaald, en het bedrag bepalen van de vergoeding, naar aanleiding van de verbreking, door een van partijen te betalen wegens wenken aan het vast goed uitgevoerd.

Art. 16. — De hoofdhuurder gedagvaard tot vermindering van den huurprijs of verbreking van de huur, door een onderhuurder, kan den verhuurder in de zaak oproepen; te dien einde moet hem op zijn aanvraag een termijn van veertien dagen door den rechter worden verleend. Wordt de verhuurder regelmatig in de zaak opgeroepen dan moet door een enkel vonnis uitspraak worden gedaan over de eventuele wijzigingen toegebracht aan de uitvoering van de hoofdhuur zoowel als van de onderhuur. Loopen de aldus samengevoegde aanvragen over verschillende bedragen, dan bepaalt het hoogste bedrag den aanleg.

Art. 17. — Wordt door een hoofdhuurder een aanvraag tot verbreking ingediend, dan werkt het vonnis dat daarin toestemt van rechtswege ten aanzien van de onderhuurders, doch de hoofdhuurder moet hen in de zaak oproepen, op straffe van schadevergoeding zoo de verbreking hun nadeel berokkent.

De verbreking werkt evenwel niet ten aanzien van de gemobiliseerde onderhuurders.

Art. 18. — Bijaldien de toestand van den huurder wijzigingen mocht ondergaan, kan het minnelijk akkoord dat blijkt uit het proces-verbaal van verzoening, of de beschikking waarbij een vermindering van huurprijs wordt toegestaan, worden herzien op verzoek van een of andere partij.

Art. 19. — Deze wet is slechts van toepassing op de huurders van vreemde nationaliteit of op de heimatlozen, indien de wetgeving van den Staat waarvan zij onderdanen zijn of laatst waren, aan de Belgen op het stuk van huurovereenkomsten dezelfde rechten toekent als aan de onderdanen van dat land.

Amendementen van de Regeering op den door de Commissie voorgestelden tekst.

EERSTE ARTIKEL

a) De woorden «huurovereenkomsten voor woongeleghenheid, handels- of gemengd gebruik, of lustgeleghenheid, gesloten vóór 1 September 1939» worden vervangen door de woorden: «alle huurovereenkomsten betreffende onroerende goederen of gedeelten van onroerende goederen, gesloten vóór 1 September 1939».

b) Op den laatsten regel van den Franschen tekst vallen de woorden «qui seront» weg.

EERSTE HOOFDSTUK

De titel «de gemobiliseerde huurders» wordt vervangen door den titel «Huurders die onder de wapens

zijn teruggeroepen in de bijzondere bij artikel 53 van de wet op de militie voorziene omstandigheden».

ART. 2.

De tekst van de eerste alinea van dit artikel door te vervangen:

«Art. 2. — Onder voorbehoud van het hierna bepaald, worden de met of zonder geschrift gesloten huurovereenkomsten van de huurders die onder de wapens zijn teruggeroepen in de bijzondere bij artikel 53 van de wet op de militie voorziene omstandigheden, van rechtswege verlengd tot na het verstrijken van de derde maand die volgt op den dag waarop de huurder wordt afgezwaaid.

ART. 3.

De tekst van de eerste alinea van dit artikel door den volgende tekst te vervangen:

«Art. 3. — De sedert meer dan één maand onder de wapens teruggeroepen burger, die niet meer in staat is zijn huur te betalen, kan, bij aangeteekend schrijven, hetzij een vermindering van den huurprijs die op den datum van zijn mobilisatie opeischbaar was, hetzij de verbreking van de huur aan den eigenaar vragen.»

De tweede alinea van dit artikel valt weg.

ART. 4.

Eerste alinea:

1° in den Franschen tekst wordt het woord «sera» vervangen door het woord «est»;

° de woorden «van bedoelde aanvraag» worden vervangen door de woorden «van de aanvraag van den huurder»;

3° het woord «intrekking» wordt vervangen door het woord «herziening».

Alinea 2:

1° de woorden «vraagt de huurder een vermindering van de huurprijs aan boven 25 t. h.» worden vervangen door de woorden «vraagt de huurder een vermindering aan van meer dan 25 t. h. van den huurprijs»;

2° de woorden «na ontvangst door dezen van de aanvraag» worden vervangen door de woorden «nadat deze de aanvraag van den verhuurder heeft ontvangen».

3° in den Franschen tekst wordt het woord «sera» vervangen door het woord «est»;

4° op den voorlaatsten regel van den Franschen tekst wordt het woord «supérieure» vervangen door de woorden «plus importante».

Alinea 3:

a) De woorden «De vermindering van den huurprijs door den huurder bij toepassing dezer wet bekomen» worden vervangen door de woorden «De vermindering van den huurprijs bij toepassing van deze wet bekomen».

2° De woorden «op den dag zijner mobilisatie» worden vervangen door de woorden «op den dag der mobilisatie van den huurder».

De woorden «mochten voortvloeien» worden vervangen door de woorden «voortvloeien».

b) Op den negenden regel valt het woord «onderling» weg.

ART. 5.

De woorden : «sera» (tweede regel), «sera» (achtste regel) worden vervangen door de woorden : «a», «a», door de woorden : «est», «est», en «fixe».

ART. 6

De woorden : «aura» (tweede regel), «aura» (vierde regel), «pourra» (vijfde regel) en «demeure» (zesde regel) worden vervangen door de woorden : «a», «a», «peut» en «défaut».

ART. 7.

De woorden : «door den gemobiliseerden burger, hetzij door den verhuurder, maakt de tegenpartij ontvankelijk, hetzij...» worden vervangen door de woorden : «hetzij door den onder de wapens teruggeroepen huurder, hetzij door den verhuurder, maakt de tegenpartij na een termijn van zes maanden ontvankelijk, hetzij...».

ART. 8.

De woorden : «De gemobiliseerde huurders, die de toepassing dezer wet aanvragen, kunnen van den rechter de schorsing vorderen van de rechtspleging, tegen hen...», worden vervangen door de woorden : «De onder de wapens teruggeroepen huurder die de toepassing dezer wet ondervraagt, kan van den rechter de schorsing vorderen van de rechtspleging, tegen hem...»;

2° Op den laatsten regel worden de woorden : «den gemobiliseerden verhuurder» vervangen door de woorden «den onder de wapens teruggeroepen verhuurders».

HOOFDSTUK II

Den titel te doen luiden als volgt :

«Huurders die niet onder de wapens zijn teruggeroepen in de bijzondere bij artikel 53 van de wet op de militievoorziening omstandigheden».

ART. 9.

1° De eerste alinea van artikel 9 te doen luiden als volgt :

«Kan van den rechter een vermindering van den huurprijs vragen, die niet onder de wapens teruggeroepen huurder die niet meer in staat is den last van zijn verplichten te dragen, hetzij wegens ernstige storingen die hij ondervindt in het genot of de exploitatie van de gehuurde lokalen, hetzij wegens een verlaging van zijn bedrijfsinkomen met 15 t. h. tengevolge van de economische omstandigheden voortspruitende uit de mobilisatie».

2° In den Franschen tekst van alinea 2 wordt het woord «pourra», vervangen door het woord «peut».

ART. 10.

1° In den Franschen tekst worden de woorden «qu'à raison» vervangen door de woorden «qu'en raison».

2° De woorden «hij niet meer in staat is den last van een met 50 t. h. verminderden huurprijs» worden vervangen door de woorden «hij niet meer in staat is den last van een zelfs met 50 t. h. verminderden huurprijs...».

3° Op den voorlaatsten regel van den Franschen tekst wordt het woord «pourra» vervangen door het woord «peut».

ART. 11.

De woorden «Werd de huur voor een bepaalden termijn gesloten», worden vervangen door de woorden : «Werd de huur schriftelijk gesloten».

ART. 12.

De woorden : «Werd de huur zonder tijdsbepaling gesloten» worden vervangen door de woorden : «Werd de huur zonder geschrift gesloten».

ART. 13.

In de eerste alinea van den Franschen tekst (vierde regel) wordt het woord : «statuera» vervangen door het woord : «statue».

ART. 14.

In de tweede alinea valt het woord : «eventueel» weg.

ART. 15.

Alinea 1. — a) Na de woorden «in het genot» worden de woorden «of op de exploitatie» ingevoegd; b) het woord «bedrijfsinkomsten» vervangen door «inkomsten».

Alinea 2. — Het woord «in gebrekestelling» wordt vervangen door het woord «aanmaning».

ART. 16.

In den Franschen tekst worden de woorden «sera» (eerste regel), «devra lui être» (vijfde regel), «devra être» (achte regel) vervangen door de woorden «est», «lui est», en «est».

Het woord «eventueele» (negende regel) valt weg.

ART. 17.

Alinea 1. — Te doen luiden als volgt:

«Wordt door een hoofdhuurder een aanvraag tot verbreking ingediend, dan heeft het vonnis dat de verbreking verleend enkel uitwerking ten aanzien van de onderhuurders indien deze partij in de zaak zijn geweest».

Alinea 2. — a) In den Franschen tekst wordt het woord «opérena» vervangen door het woord «opère».

b) De woorden «gemobiliseerde onderhuurders» worden vervangen door de woorden «onder de wapens teruggeroepen onderhuurders».

ART. 18.

Na de woorden «wordt toegestaan» worden de woorden «na een termijn van zes maanden» ingevoegd.

Amendementen van de Regeering op den door de Commissie voorgestelden tekst.

ART. 11.

Te doen luiden als volgt :

«Wanneer, in 'geval de huurovereenkomst schriftelijk

werd gesloten, de huurprijs met meer dan 25 t.h. is verminderd geworden sedert meer dan zes maanden, kan de verhuurder de verbreking van de huurovereenkomst aanvragen. De verbreking heeft slechts uitwerking na het verstrijken van de derde maand die volgt op de beschikking van den rechter. Indien de verbreking geldt voor onroerende goederen of gedeelten van onroerende goederen die voornamelijk voor handelsdoeleinden zijn gebruikt, kan de huurder de rechten uitoefenen die aan den huurder, na het verstrijken van de huurovereenkomst, bij artikel 1762, van het Burgerlijk Wetboek zijn toegekend, voor zoover hij, ten minste twee maanden vóór den voor verbreking vastgestellten datum, voorkeur gevraagd heeft voor de hernieuwing van de huurovereenkomst».

ART. 12.

Te doen luiden als volgt:

«Werd de huur zonder geschrift gesloten, dan kan de verhuurder die zich in den bij artikel 11 voorzienen toestand bevindt, den huurder de huur niet opzeggen dan mits de bij de eerste alinea van artikel 11 voorziene termijnen en voorwaarden in acht te nemen. De huurder kan de rechten, die bij artikel 1762, van het Burgerlijk Wetboek zijn toegekend, uitoefenen mits hij de bij de tweede alinea van artikel 11 gestelde termijnen in acht neemt».

Amendementen door de Regeering voorgesteld

Art. 2. — De alinea's 2 tot 14 worden door de volgende bepaling vervangen:

«Indien binnen vijftien dagen na den datum van het aangeteekend schrijven of van het deurwaarders-exploot de verhuurder zijn toestemming niet heeft gegeven, wordt hij door den huurder voor den vrederechter gedagvaard.»

Art. 5. — 1° De woorden «binnen vijftien dagen na de bij de eerste alinea van artikel 3 voorziene kennisgeving...» (tot aan het einde) worden vervangen door de woorden:

«binnen acht dagen na de aan den verhuurder gedane kennisgeving van verbreking; op straffe van alle schadeloosstelling.»

2° De hieronderstaande alinea aan het artikel toevoegen:

«De verbreking geldt evenwel niet ten opzichte van den onderhuurder, die onder de wapens is geroepen of teruggeroepen.»

Art. 8. — De laatste volzin van alinea 1 valt weg. De alinea's 2, 3, 5 en 6 vallen weg.

In alinea 4 vallen de woorden: «voorzien bij de bovenstaande alinea 1» weg.

Art. 17. — De navolgende bepalingen worden aan het artikel toegevoegd:

«Partijen kunnen, zelfs met het oog op het verschijnen tot verzoening, zich voor den vrederechter laten vertegenwoordigen door een lasthebber die, indien hij niet advocaat is, voor elke zaak afzonderlijk moet worden erkend.

» Al de akten, die dagteekenen van vóór het exploot tot rechtsingang, zijn vrij van zegel en van de formaliteit registratie.»

WETSVORSTEL tot intrekking van artikel 32 van het koninklijk besluit van 4 Januari 1940 op de heffing van registratie-, griffie- en zegelrechten en het houden der registers in de griffies.

TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEEREN,

Op 10 Januari 1940, is in het *Belgisch Staatsblad* een koninklijk besluit dd. 4 Januari 1940 verschenen, op de «heffing der registratie-, griffie- en zegelrechten en het houden der registers in de griffies».

Artikel 32 van dit koninklijk besluit luidt als volgt:

Art. 32. — Bij de terrolstelling of de wederinschrijving eener betwiste zaak en onverminderd het griffierecht, is de aanleggende partij verplicht in handen van den griffier het bedrag van het minimum registratierecht te storten dat geïnd moet worden op het gebeurlijk in die zaak te vellen vonnis of arrest.»

Wij stellen de intrekking van deze bepaling voor.

Talrijke andere redenen van billijkheid, recht en praktijk rechtvaardigen haar eveneens:

1° Het is beslist overdreven, bij het aanbrenge van een vordering, de consignatie te eischen van het registratierecht dat later zal geheven worden op de uitgifte van het eventueel vonnis. Zeer talrijke zaken krijgen haar beslag hangende het geding, bij minnelijke schikking, zonder vonnis; het komt overigens zeer vaak voor — en dat is natuurlijk — dat het bedrag van den eisch veel hoger is dan dit van de veroordeeling van waar meestal consignatie van overdreven bedragen;

2° Meestal verstrijken verschillende maanden, en zeer vaak verschillende jaren, tusschen den datum van inleiding eener zaak en den datum van het vonnis; gedurende dezen langen termijn, zal de eischer dus niet kunnen beschikken over vaak zeer aanzienlijke bedragen;

3° In talrijke gevallen, zal de eischer, zonder geheel onvermogen te zijn en dus geen «Pro Deo» te kunnen genieten, niet over de noodige middelen beschikken om het betreffende aanzienlijk bedrag dezer rechten te consigneren. Dit zal het geval zijn met talrijke zaken van ongevallen, waarin het onvermogen slachtoffer een aanzienlijke schadeloosstelling vraagt; in de zaken van verbreking van dienstverband, enz. In al de gevallen, zal de bepaling bij artikel 32 neerkomen op een ware rechtsweigering, vermits in feiten de burgers belet worden zich tot het gerecht te wenden;

4° Bedoelde bepaling kan hoegenaamd niet worden gerechtvaardigd door de noodzakelijkheid de rechten van de registratie te vrijwaren, vermits geen enkel vonnis noch arrest ten uitvoer kan worden gelegd zonder dat een uitgifte werd afgeleverd, en dat deze uitgifte slechts kan worden afgeleverd tegen betaling van de werkelijke verschuldigde registratierechten. Bovendien worden deze rechten thans geheven op de minuut van het vonnis, zelfs ingeval geen uitgifte mocht worden gevraagd.

Naar onze meening, is artikel 32 van het koninklijk besluit van 4 Januari dus anti-economisch, in strijd met de billijkheid en niet te rechtvaardigen op grond van vrijwaring der belangen van de Schatkist. Om al

die even dwingende redenen is de intrekking van artikel 32 geboden.

WETSVOORSTEL

EERSTE ARTIKEL

Artikel 32 van het koninklijk besluit van 4 Januari 1940 op de heffing der registratie-, griffie- en zegelrechten en het houden der registers in de griffies, is ingetrokken.

ART. 2.

Al de bedragen ter uitvoering van voornoemd artikel 32 geconsigneerd, worden onmiddellijk door de griffiers terugbetaald aan de eischende partijen die ze hebben in consignatie gegeven.

ART. 3.

Deze wet is uitvoerbaar met ingang van den dag harer bekendmaking in het *Staatsblad*.

Verbond der Belgische Advocaten

Onderstaande omzendbrief werd door het Bestuur van het Verbond der Belgische Advocaten aan zijn leden toegezonden :

* * *

Brussel, 15 Januari 1940.

Geachte Confrater,

Het vraagstuk van de stichting eener Lijfrentkas ten voordeele van de leden der Balie werd reeds lange jaren door het Verbond op zijn dagorde gebracht.

De huidige crisis geeft aan dit vraagstuk een gansch bijzondere hoogdringendheid. Tijdens zijn Congres te Leuven op 4 Juli 1936, heeft het Verbond zich uitgesproken ten voordeele van een ontwerp van Nationale Lijfrentkas der Belgische Advocaten, waarvan de tekst verschenen is in het «Journal des Tribunaux» (n° 3478). De leidende beginselen van dit ontwerp zijn enerzijds de verplichting voor ieder advocaat die een zaak pleit, op zijn besluiten of op het zittingsblad een pleidooizegel aan te brengen waarvan de waarde bepaald wordt naar het belang der zaak, en anderzijds, het recht voor ieder Belgisch advocaat die werkelijk het beroep heeft uitgeoefend gedurende een minimum aantal jaren, tot het bekomen van een pensioen.

Vanaf 1937, hebben wij onze pogingen bij het Ministerie vermenigvuldigd ten einde ons ontwerp den vorm eener wet te doen bekomen. Onze pogingen zijn echter tot heden vruchteloos gebleven. Wij zijn gerechtigd om te gelooven dat een der oorzaken van het achterblijven eener oplossing hierin ligt dat de bevoegde overheden de overtuiging niet hebben dat de groote meerderheid der advocaten het met het ontwerp eens is.

Ten einde deze opwerping te keer te gaan, heeft het Bureau van het Verbond beslist een referendum op touw te zetten en zich tot al de advocaten van het land te richten.

U gelieve onder dezen omslag een vragenlijst te vinden die wij u verzoeken te willen beantwoorden en terug te sturen. Wij hebben het geraadzaam gevonden

twee vragen te stellen : bij de eerste wordt u verzocht ons te laten weten of u ja dan neen vorstander zijt u gevraagd of u vorstander zijt van het ontwerp van u gevraagd of u voorstander zijt van het ontwerp van het Verbond. Het spreekt van zelf dat uw akkoord met het ontwerp van het Verbond niet noodzakelijkerwijze uwe instemming beteekent met al de modaliteiten van dit ontwerp. Het gaat alleen om de groote lijnen van dit ontwerp en namelijk om het inbrengen van den pleidooizegel.

Wij nemen deze gelegenheid te baat om aan deze die nog geen lid zijn van ons Verbond te vragen tot dit organisme te willen toetreden. Te dien einde volstaat het de jaarlijksche bijdrage van 50 fr. (25 fr. voor de Stagisten) op postcheekrekening n° 840.77 van het Verbond over te schrijven.

Wij bieden u, Geachte Confrater, de betuiging onzer meest confraterneele gevoelens.

De Algemeen Secretaris,

Paul STRUYE.

De Voorzitter,

Henry VAN LEYNSEELE.

P.S. — Deze omzendbrief werd eerst gericht tot al de leden van het Verbond en opgesteld, in de taal van de afdeling tot dewelke ze behooren.

Hij zal vervolgens gestuurd worden aan al de Belgische advocaten. Het spreekt van zelf dat voor deze tweede verzending het ons materieel onmogelijk is rekening te houden met de voorkeur van den bestemming inzake taalaangelegenheden. Wij verontschuldigen ons bij voorbaat indien enkele onder u den omzendbrief ontvangen in een andere taal dan deze die zijn voorkeur heeft.

VLAAMSCHE CONFERENTIE DER BALIE VAN ANTWERPEN

Op Vrijdag, 8 Februari a.s., zal een algemeene vergadering der Vlaamsche Conferentie gehouden worden waarop op initiatief van het Verbond der Belgische Advocaten het vraagstuk van de stichting eener lijfrentkas ten voordeele van de leden der Balie zal besproken worden.

De Vlaamsche Conferentie richt ook een oproep tot al de Conferentiën van het land opdat zij zich bij haar zouden aansluiten om het Verbond toe te laten aan te dringen bij de bevoegde overheid opdat weldra de stichting eener lijfrentkas door eene wet zou bekrachtigd worden.

De Vlaamsche Conferentie doet ook een oproep aan haar leden om onverwijld hunne toetreding te zenden aan het Verbond der Belgische Advocaten en de kaart in te vullen die hun vóór enkele dagen werd toegezonden.

Vlaamsche Juristen

Abonneert U op het

**RECHTSKUNDIG
WEEKBLAD !!!**

De Vlijt, Nationalestr., 46, Antwerpen, A. Somville, best.